

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Ústav pedagogiky a sociálních studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Barbora Kašparovská

Role sociálního pracovníka při podezření na syndrom CAN u dětí

Olomouc 2023

Vedoucí práce: Mgr. Vlado Balaban, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem předloženou bakalářskou práci vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a zdroje, které jsem použila v mé práci, řádně cituji a uvádím v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne

.....

Podpis

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé práce panu Mgr. Vladovi Balabanovi Ph.D. za veškeré poskytnuté rady, trpělivost, vstřícnost, čas, který mi věnoval a celkovou spolupráci při zpracovávání mé bakalářské práce.

Obsah

ÚVOD	6
I. TEORETICKÁ ČÁST	7
1 Syndrom CAN.....	8
1.1 Definice a vysvětlení pojmu	8
1.2 Historie syndromu CAN.....	8
2 Formy syndromu CAN.....	10
2.1 Fyzické týrání	10
2.2 Psychické týrání	12
2.3 Zanedbávání.....	13
2.4 Sexuální zneužívání.....	15
3 Zvláštní formy syndromu CAN.....	19
3.1 Systémové týrání	19
3.2 Sekundární viktimizace	19
3.3 Münchhausenův syndrom v zastoupení (by proxy).....	20
3.4 Organizované zneužívání dětí.....	21
4 Prevence syndromu CAN.....	23
5 Postup orgánů při podezření na syndrom CAN	26
5.1 Úloha policie ČR	26
5.2 Úloha OSPODU.....	27
II. PRAKTICKÁ ČÁST	30
6 Metodika bakalářské práce	31
6.1 Cíl výzkumného šetření	31
6.2 Výzkumné otázky.....	31
6.3 Výzkumná metoda a sběr dat	32
6.4 Charakteristika výzkumného vzorku	32
6.5 Realizace výzkumu	33

6.6 Analýza dat	34
7 Výsledky	35
8 Diskuze	51
ZÁVĚR	54
Seznam literatury	56
Přílohy	
Příloha č. 1: Otázky k rozhovorům	
Příloha č. 2: Rozhovory	
Anotace	24

ÚVOD

Rodina je primární prostředí, ve kterém vyrůstá každý jedinec, proto je důležité, aby výchova a celkové prostředí fungovalo. V běžných a funkčních rodinách je dítě milováno, přiměřeně vychováváno, zabezpečeno a vztahy v rodině jsou stabilní. Ovšem se nacházejí i rodiny, kde dochází k nefunkčnosti. Většinou se jedná o rodiny, které jsou nějakým způsobem narušené a vztahy v rodině nejsou udržovány. Poté se děti v těchto rodinách mohou setkávat s tím, že rodiče jim neposkytují péči, kterou by měly mít, nebo se jim dostává špatná péče. U takových dětí se může objevit psychické týrání, fyzické či psychické týrání, sexuální zneužití nebo zanedbávání ze strany rodičů. Tato problematika se označuje jako syndrom CAN u dítěte. Tato problematika není veřejně tolik známá a mnoho lidí neví, čeho se vůbec týká. Proto jsem si zvolila toto téma, abych poukázala na již zmíněnou problematiku a seznámila veřejnost s tím, jak důležité je vědět o tom, co se při špatném jednání rodičů dětem děje. Je to také důležité pro budoucí rodiče, aby věděli, jak špatné je takové jednání a předcházeli tomu. S touto problematikou pracují sociální pracovníci OSPODU, kteří řeší případy rodin, kdy došlo k podezření na syndrom CAN u dítěte. Sociální pracovníci mají obrovskou zodpovědnost, aby vyřešili případ tak, aby dítě bylo zabezpečeno. Celkově mají důležitou roli v řešení této problematiky, na což se zaměřuji ve své bakalářské práci.

Cílem práce je popsat a zjistit postupy sociálních pracovníků při podezření na syndrom CAN u dětí. Teoretickou část jsem rozdělila do pěti kapitol, které mají jednotlivé podkapitoly. V první kapitole se zmiňuji o tom, co vlastně syndrom CAN je a popisuji historii. V druhé kapitole se věnuji formám syndromu CAN, což je důležitá kapitola, jelikož existuje mnoho forem, které zahrnují tento syndrom. Dítě může být zanedbáváno, týráno nebo zneužito mnoha formami, které jsou nebezpečné. Ve třetí kapitole zmiňuji formy, které jsou méně známé a vyskytují se výjimečně. Ve čtvrté kapitole popisuji prevenci syndromu CAN, kde se objevuje rozdělení prevence a také, jak působit na veřejnost. V poslední páté kapitole popisuji postup orgánů při podezření na syndrom CAN. Zaměřuji se především na úlohu policie a OSPODU.

V praktické části se věnuji výzkumnému šetření, kde je hlavním cílem tedy zjistit a popsat postupy sociálních pracovníků a v návaznosti na to se zabývám hlavní výzkumnou otázkou a dílčími výzkumnými otázkami, které rozvíjí a napomáhají splnit hlavní cíl. Výsledky, které jsem z výzkumného šetření zjistila, poskytují mnoho postupů, jak sociální pracovníci řeší jednotlivé případy.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Syndrom CAN

1.1 Definice a vysvětlení pojmu

„Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte, obecně označovaný v anglosaské literatuře jako Child Abuse and Neglect (CAN) a odtud převzatý i do naší terminologie, je soubor nepříznivých příznaků v nejrůznějších oblastech stavu a vývoje dítěte i jeho postavení ve společnosti, v rodině především“ (Dunovský et al. 1995, s. 15).

„Zneužívání a zanedbávání dětí jsou vážnými problémy veřejného zdraví a nežádoucími zkušenostmi z dětství. Mohou mít dlouhodobý dopad na zdraví, příležitosti a pohodu. Tato problematika zahrnuje všechny typy zneužívání a zanedbávání dítěte mladšího 18 let ze strany rodiče, pečovatele nebo jiné osoby v roli opatrovníka (jako je náboženský vůdce, kouč, učitel), které má za následek újmu, potencional k újmě nebo hrozbu újmy dítěte“ (Centers for Disease Control and Prevention 2022).

Výsledkem je tedy úmyslné ubližování dítěti, které je nejčastěji způsobeno nejbližšími vychovateli, což jsou rodiče. Syndrom CAN obsahuje různorodé jevy, příčiny a mechanismy, tudíž nejde pouze o jednostranný akt, ale je potřeba se zaměřit i na prostředí, ve kterém dítě vyrůstá a na interakci všech zúčastněných osob v tomto procesu. Také je velmi důležitá osobnost dítěte, například zda má nějaké odchylky či zvláštnosti. Tento syndrom může způsobit i úplné zahubení dítěte (Dunovský et al. 1995, s. 15).

1.2 Historie syndromu CAN

Pojem syndrom CAN se formoval od 60. let 20. století. Za počáteční zlom v historii lze považovat práci Kempeho a kolektivu z roku 1962, kdy byl definován pojem „syndrom bitého dítěte“. Jelikož Kempe, pracoval jako rentgenolog, tak postupem času z výsledků RTG přišel na různé druhy zranění u dětí, které neodpovídaly běžným zraněním, respektive popisu, jak ke zranění došlo. Naopak došlo k přesvědčení, že by se mohlo jednat o úmyslné ublížení dítěti. Kempe, tedy vytvořil první koncept syndromu CAN, který pojednával o principu příčiny a následku (Pemová a Ptáček 2016, s. 22-23).

V roce 1963 Fontala vydal článek, který nesl název „The Maltreatment Syndrome in Children.“ V článku se zaměřuje na zanedbávání a týrání dětí, které rozděluje přímo na fyzické zanedbávání a týrání. Fontala také zdůraznil, že týranými a zanedbávanými dětmi se doposud

zabývali pouze lékaři, a to z hlediska léčby, avšak dle jeho názoru je nezbytné, aby tuto problematiku řešila jak zdravotnická péče, tak služby sociálněprávní ochrany (Pemová a Ptáček 2016, s. 23).

V roce 1963 až 1967 všechny státy USA přijaly legislativní úpravu, která se týče oznamovací povinnosti v případě týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí. O pár let později v roce 1974 USA přijalo Child Abuse Prevention and Treatment Act. Tento zákon oficiálně zavedl pojem týrání a zanedbávání dětí do legislativy. Jedná se tedy o děti, které jsou týrané psychicky či fyzicky, zanedbávané, sexuálně zneužívané nebo je s nimi nevhodně zacházeno a ohrožuje to jejich život a zdraví. Zákon také zavedl povinnost, aby jednotlivé státy USA vytvořily programy prevence syndromu CAN (Pemová a Ptáček 2016, s. 23).

V následujících letech probíhalo převážně pozorování chování, které by mohlo vykazovat známky týrání nebo zanedbávání. Prostřednictvím rozhovorů s odborníky v souladu s praxí se formulovaly pojmy a definice slov „týrání“ a „zanedbávání.“ Koncem 80. let začalo vznikat mnoho výzkumných studií, které se soustředily přímo na problematiku zanedbávání, nikoliv na celek syndromu CAN. Pozornost byla věnována především na oblast příčin a důsledků zanedbávání, metody diagnostiky a intervenční strategie (Pemová a Ptáček 2016, s. 23-24).

Nyní je týrání a zanedbávání dětí zcela obvyklé. V posledním roce nejméně jedno ze sedmi dětí ve Spojených státech amerických zažilo zneužívání nebo zanedbávání. Avšak toto tvrzení není přesné, jelikož mnoho případů nemuselo být hlášeno. V roce 2020 v USA zemřelo 1 750 dětí na zneužívání či zanedbávání (Centers for Disease Control and Prevention 2022).

2 Formy syndromu CAN

Dle Zdravotní komise Rady Evropy z roku 1992 zahrnujeme mezi základní formy syndromu CAN:

- fyzické týrání,
- psychické týrání,
- zanedbávání,
- sexuální zneužívání.

Dále také rozlišujeme zvláštní a méně známé formy syndromu CAN:

- systémové týrání,
- sekundární viktimizace,
- münchhausenův syndrom v zastoupení (by proxy),
- organizované zneužívání dětí (Presslerová 2012).

2.1 Fyzické týrání

Fyzické týrání či ublížení dítěti mladšího osmnácti let, které poškozuje jeho zdraví a blaho je protizákonné. To znamená, že dítě má právo očekávat od svých rodičů, pěstounů, poručníků, učitelů a jiných dospělých osob, které se o něj starají, že budou dbát na zdraví a blaho a nebudou zneužívat své moci a autority, aby dítě jakkoliv poškodili (Mufsonová a Kranzová 1996, s. 35-36).

Riziko týrání dítěte se objevuje především v rodinách, kde jsou narušené vztahy. Členové domácnosti spolu neumí komunikovat, dochází k častým konfliktům a převažuje odmítání dítěte či kritika. V rodinách také chybí vzájemná podpora a kooperace, naopak převažuje napětí, stres a nespokojenost. Jelikož dochází k neschopnosti funkčnosti rodiny, objevuje se agrese vůči nejslabšímu jedinci, což je právě dítě. V případě fyzického týrání dítěte nejde o nedostatečnou aktivitu rodiče, ale o patologickou změnu. Dochází k násilí a odreagování rodiče například od jiného konfliktu (Vágnerová 2004, s. 594).

U dětí, které jsou fyzicky týrané, pokud ovšem nedojde k úmrtí dítěte, zůstává vysoké procento trvalých tělesných následků. Veškeré následky jsou také spojeny s psychickým zdravím. Počet fyzicky týraných dětí je vysoký a vyžaduje velkou pozornost odborníků, lékařů, psychologů, sociálních pracovníků a kriminalistů. Avšak je velmi těžké odhadnout počet

týraných dětí, jelikož mnoho dětí není natolik tvrdě trestáno, aby bylo nutné vyhledat lékařskou pomoc. Dítě, které je pravidelně tělesně trestáno, je stále považováno za právo rodičů, tudíž nelze dítě ihned označit za týrané. Nebezpečí trvalého poškození a vývoj dítěte je proto velmi podceňován (Vaničková, Hadj-Mousova a Provazníková 1995, s. 34).

Mezi tělesné týrání patří:

- jakýkoli tělesný kontakt, který zanechává na dítěti škrábance, podlitiny nebo zlomeniny,
- popáleniny od horké vody, louhu nebo rozpáleného tuku,
- bití pěstmi, zbraněmi nebo různými předměty. Bití holí nebo rákoskou, pokud zanechávají jizvy, podlitiny nebo pohmožděny,
- silné třesení, především s malým dítětem,
- škrčení a dušení,
- srážení dítěte na zem, ze schodů, proti stěně nebo nábytku,
- svazování, připoutávání,
- dítě je přinuceno stát nebo sedět v nepohodlné pozici nebo na místě, které vyvolává strach,
- dítěti je za trest odírán spánek nebo potrava. Je za trest nuceno podstoupit nějaké fyzické utrpení, například jít do mrazu nebo vykonat zbytečně nebezpečný úkol (Mufsonová a Kranzová 1996, s. 36-37).

Týrajícími rodiči mohou být lidé, kteří mají vyšší sklon k agresi a reagují násilím. Například alkoholici, toxikomani, duševně nemocní, lidé s poškozením mozku a podobně. Pro tyto osoby jsou charakteristické určité vlastnosti, jako je výbušnost, neodpovědnost, dráždivost, netrpělivost a celkově lidé, kteří jsou bezohlední a chladné povahy. Často se může jednat o osoby, které jsou z dysfunkčních rodin, kde jsou naprosto běžné konflikty a násilí. Dalším příkladem mohou být lidé, kteří jsou soustředěni pouze na své zájmy a problémy. V tu chvíli je pro ně dítě bráno jako přítěž a rodiče jsou vystresovaní, nemají dostatek emoční podpory a pomoci a dochází k vybití negativních emocí přímo směrem na dítě. Dále lidé, kteří o dítě nemají zájem a nestojí o něj. Dítě je automaticky bráno jako špatné a nedostává se mu žádná pochvala. Týrajícími rodiči mohou být osoby, které mají potřebu mít moc nad dítětem. Tento problém slouží k tomu, aby rodiče kompenzovali své pocity méněcennosti a nejistoty. Nejtypičtějším příkladem bývá ten, že týrající rodiče jsou lidé, kteří mají negativní zkušenost z dětství. To znamená, že byli sami týraní nebo zanedbáváni. Jedná se až o 70 %. Posledním příkladem je, že nejčastěji týrajícím rodičem bývá muž, ať už je to vlastní či nevlastní otec.

Matky bývají spíše na pasivní pozici, přihlíží a tolerují jednání otce (Vágnerová 2004, s. 593-594).

Naopak děti, které bývají většinou týrány, jsou děti, které jsou mentálně postižené nebo náročnější na výchovu. Také děti, které rodiče nadměrně zatěžují a dráždí je. Může se jednat o děti, které trpí hyperaktivitou, jsou nemocné nebo mají obtížný temperament a převažuje u nich negativní emoční ladění. Týranými dětmi jsou také děti, které nesplňují očekávání svých rodičů. Neprosívají ve škole, jsou nehezké, nešikovné nebo postižené. Posledním příkladem mohou být děti, které si vynucují uspokojení svých potřeb. Svě rodiče provokují, avšak toto chování je způsobeno tím, že jim rodiče nevěnují dostatek pozornosti (Vágnerová 2004, s. 596).

2.2 Psychické týrání

Jedná se o takové chování, kdy je dítěti způsoben negativní dopad na celkový vývoj, chování, osobnost, sebehodnocení a rozvoj interpersonálních vztahů. Ve většině případů psychické týrání doprovází jiné formy týrání, ať už fyzické, sexuální a jiné, ale může se vyskytovat také samo o sobě (Fischer a Škoda 2014, s. 161).

Psychické zneužívání dítěte nebývá snadné odhalit, jelikož veškeré pocity a újmy se odehrávají uvnitř dítěte, což nelze na pohled rozpoznat. Dítě poslouchá různé řeči, jak je nešikovné, hloupé, nechtěné a postupem času dítě začíná věřit, že je to opravdu tak, jak rodiče nebo nejbližší vychovatelé říkají. Psychické týrání se nemusí projevovat jen slovy, ale i činy, které rodiče konají. Například dětem upírají lásku nebo si ji musí vždy něčím zasloužit, tudíž se děti nemohou na své rodiče spolehnout a nejsou si jisti, zda je někdo má rád (Elliottová 2000, s. 63).

Psychické týrání tedy nezahrnuje pouze složku aktivní, ale zahrnuje také to, že se v rodině neděje něco, co je předpokládáno za samozřejmost. Někdy se na základě nedostatečné péči můžeme setkat s vysokými nároky rodičů například ve školní oblasti. Novou problematikou jsou také dvoukariérová manželství, kdy rodiče mají své ambice a práci věnují mnohem více času, než je zdravé, tudíž jim na dítě nezbývá žádný volný čas a dochází pouze k zajištění hlavních základních potřeb. Rodiče si většinou tohoto problému nevšimnou, dokud děti nenosí špatné známky ze školy, poté dochází k tvrdšímu režimu a trestům. Do psychického týrání můžeme také zařadit srovnávání se sourozencem, kdy rodiče upřednostňují jednoho ze sourozenců za lepšího, šikovnějšího a chytřejšího. Druhé dítě si tedy nezaslouží tolik lásky jako dítě, které je z hlediska rodičů lepší (Dunovský et al. 1995, s. 67).

Psychickému týrání je věnována pozornost nejméně. Avšak veškeré činy, které rodič na dítěti spáchá, jsou vždy doprovázeny psychickou újmou a následky bývají většinou dlouhodobé. Celková problematika psychického týrání je velmi podceňována (Procházková 2013, s. 22-24).

Dopady, které poznamenají dítě, mohou být různé. Především záleží na intenzitě a délce psychického týrání a na vývojovém stupni rozvoje osobnosti dítěte. Některé děti reagují na psychické týrání úzkostlivě. Jsou vystrašené, tiché a jejich sebedůvěra a sebehodnocení jsou velmi nízké. Obtížně komunikují a mají strach cokoli říct. Naopak jiné děti mohou reagovat agresivně. Provokují své rodiče a vrstevníky a často se u těchto dětí mohou objevit poruchy chování, jako například lhaní, záškoláctví nebo útoky z domova (Dunovský et al. 1995, s. 68).

Dalšími příklady psychicky týraných dětí mohou být děti, které si samy sobě ubližují nebo vykazují některé neurotické chování, což je vytrhávání vlasů, cucání prstů a podobně. Velmi často nedůvěřují dospělým lidem, kteří jim nabídnou pomoc nebo přátelství. Také projevují nejistotu ve veškerých vztazích. Psychicky týrané děti neumí navázat a udržet přátelství. Může se také stát, že tyto děti začnou holdovat drogám nebo alkoholu (Elliottová 2000, s. 64).

Pokud je dítě psychicky týráno může dojít k psychické deprivaci. To znamená, že dítě má pocit, že není milováno, i když je rodič fyzicky přítomen. Dítě vycítí, že rodič, i přesto, že mu kupuje různé dárky nebo mu říká, že ho má rád, není pravda. Tyto děti stále dávají předost myšlence, že je něco v nepořádku s nimi samotnými, i když cítí k rodičům odpor a zlost vůči odmítání. Některé děti si mohou ulevit tím, že si řeknou, že je rodiče nemají rádi nebo jim na nich nezáleží. Taková úleva přinese dítěti bolest a smutek, ale v období dospívání má dítě šanci si najít vztahy k jiným dospělým, které pro dítě budou uspokojivější (Mufsonová a Kranzová 1996, s. 44-45).

2.3 Zanedbávání

Zanedbávání dítěte je bráno jako jakýkoliv nedostatek péče, které dítě potřebuje. Způsobuje dítěti újmu ve vývoji a také ho ohrožuje na životě. Zanedbávání můžeme rozdělit do tří skupin:

- tělesné zanedbávání,
- citové zanedbávání,
- zanedbávání výchovy a vzdělání.

Tělesné zanedbávání je především neuspokojování tělesných potřeb dítěte. To znamená, že dítěti je neposkytována dostatečná výživa, ošacení, přístřeší a zdravotní péče. Dítě nemá žádné hygienické návyky nebo se nenaučí, jaká by měla být správná životospráva. Co se týče citového zanedbávání, tak sem můžeme zařadit neuspokojování citových potřeb dítěte. Což znamená, že dítě nemá pocit, že někam patří. Dítě má později problém s navazováním vztahů a sociálními dovednostmi. Některé děti mohou být poté agresivní a žárlivé, jiné mohou být naopak uzavřené a tiché. Poslední skupinou je zanedbávání výchovy a vzdělání. Sem patří neposkytnutí dítěti možnost se vzdělávat a dosáhnout nějakého cíle nebo přání v oblasti vzdělání. Rodiče ignorují absenci dítěte a nedohlíží na docházku a plnění školních povinností. Zanedbávání v oblasti výchovy a vzdělání také souvisí s morálními normami. Zdravé dítě se učí, co je ve společnosti správné a co je špatné, což při této formě zanedbávání dítě není schopno rozlišit (Vaničková, Hadj-Mousová a Provazníková 1995, s. 35-36).

Důležité je, abychom brali v potaz současný stav společnosti, kulturní úroveň, tradice a zvyky, protože v každé kultuře jsou jiné cíle výchovy a jiný přístup k jednotlivým potřebám dítěte. Mezi krajní případy zanedbanosti patří dítě, které je naprosto izolováno od společnosti. S různými případy se mohou v praxi setkat především lékaři, sociální pracovníci, psychologové nebo jiní odborní pracovníci. Co se týče zanedbávání dítěte v rodině, tak dle deprivacních studií bylo dokázáno, že ztráta matky nebo osiření dítěte je považováno za velmi složitou situaci, jelikož matka dítěte vždy byla osobou, která uspokojuje většinu základních a duševních potřeb dítěte v raném věku. Také se ukázalo, že i nepřítomnost otce v rodině může být závažným problémem, jelikož později dochází k nedostatku autority v rodině a dítě se může cítit nejisté v různých situacích. Ovšem není pravidlem, že výchova pouze jedním z rodičů je nebezpečí. Celková ztráta obou rodičů je velice ohrožující. Dítě se dostane do náhradní rodinné péče, ať už je to adopce či pěstounská péče. Zde se může objevit zanedbávání v citové oblasti. Dalším příkladem může být nízká socioekonomická úroveň rodiny, například pokud se jedná o rodiny, které mají velký počet dětí. Socioekonomická úroveň poté souvisí s okolnostmi, které se mohou v rodině objevit. Patří sem především alkoholismus, drogová závislost nebo nestálost prostředí. K zanedbávání dětí může dojít i v případě, pokud matka nebo otec jsou nedostatečně vyspělí. Rodiče nemají základní vědomosti o péči dítěte. Další kategorií jsou rodiče, kteří mají vážné poruchy, ať už smyslové nebo mentální. Zde je možné předpokládat, že dítěti nebude poskytována potřebná péče. Posledním příkladem jsou náboženské sekty, kdy rodiče ovlivňují dítě především prostřednictvím svých názorů a postojů, které mohou dítě ovlivnit ve společnosti

a dojít až k sociální izolaci. Je nutné podotknout, že v dnešní době těchto skupin přibývá (Dunovský et al. 1995, s. 88-94).

2.4 Sexuální zneužívání

Pojem sexuální zneužívání má mnoho definic, ale srozumitelně ji můžeme porozumět takto:

„Sexuálním zneužíváním dítěte se rozumí využívání osoby mladší patnácti let k získání sexuálních požitků, uspokojení či jiného prospěchu osobou plnoletou, zpravidla výrazně starší. Je-li však dítě na osobě, jež je zneužívá, závislé (rodiče, učitel apod.), prodlužuje se věková hranice, kdy hovoříme o zneužívání, až do osmnácti let. K sexuálnímu zneužití může dojít i u osob dospělých, jestliže byly zbaveny svéprávnosti. Sexuální aktivitu při použití násilí charakterizujeme jako znásilnění, o sexuální aktivitě mezi nejbližšími příbuznými hovoříme jako o incestu“ (Elliottová 2000, s. 49-50).

Sexuální zneužívání můžeme rozdělit na:

- bezdotykové a
- dotykové.

Do skupiny bezdotykové patří především různé telefonické hovory, přinucení dítěte k focení nevhodných fotografií, přinucení ke sledování pornografií, ať už jsou to porno časopisy nebo videoprogramy a sexuální obtěžování. Do skupiny dotykové patří pohlavní styk vaginální, anální, orální, ale také styk mezi stehna, což se odborně nazývá intrafemurální pohlavní styk. Dále sem patří doteky na erotogenní zóny těla, pronikání prsty, jazykem nebo různými předměty do vaginy nebo anusu dítěte (Vaníčková et al. 1999, s. 39).

Dle Russella (1983) můžeme sexuální zneužívání rozdělit na tři formy:

1. Velmi závažné formy,
2. Středně závažné formy,
3. Nejméně závažné formy.

Mezi velmi závažně formy patří orální sex, kdy je oběť přinucena vykonávat tuto činnost aktivně, orální sex, kdy je oběť pasivním účastníkem, pohlavní styk vaginální a pohlavní styk anální, který je uskutečňován penisem. Mezi středně závažné formy patří vnikání do vaginy prsty nebo různými předměty, pronikání prsty nebo jazykem do anusu a dotyk genitálií. Mezi

nejméně závažné formy patří svlékání, hlazení, fotografování nevhodných fotografií, nucená masturbace a líbání (Russell 1983).

Důležitým bodem je také celkový průběh sexuálního zneužívání, které probíhá v rodině. Nejprve se setkáváme s dynamikou sexuální interakce. V této oblasti dochází ke vstupu do soukromí dítěte. Velmi často tento vstup probíhá nenápadně a opatrně. Zneužívající využívá různé situace a vede dítě k tomu, aby se například nestydělo a převlékalo se před ním, aby za sebou nezavíralo dveře, pokud jde do koupelny či na toaletu nebo, aby mu zneužívající pomáhal při koupání. Postupem času se před dítětem začne zneužívající také odhalovat, jelikož pro většinu rodičů je to normální se vysvléct před svým dítětem, avšak v tomto případě je to pouhá záminka. Po této fázi probíhají sexuální aktivity, jako například masturbace, kdy zneužívající masturbuje a nabádá dítě k tomu, aby opakovalo tuto činnost. Později dochází k dotýkání a hlazení, které probíhá vzájemně, jelikož zneužívající dítě postupně přemlouvá. Velmi často dochází k penetraci dítěte, ať už orálně, análně či vaginálně. V análním či vaginálním případě si zneužívající dává pozor, aby nedošlo k poranění. Může také dojít k tření penisem o genitálie dítěte, aniž by došlo k pohlavnímu styku. Ve všech těchto případech může dojít k ejakulaci (Weiss et al. 2005, s. 107-108).

V druhé části se setkáváme s dynamikou utajování. Tato část je pro zneužívajícího velmi významná, jelikož mu umožňuje nadále dítě zneužívat a zároveň chrání následky, které by mohly přijít při odhalení. Cílem zneužívajícího je motivovat dítě k participaci na zneužívání. Zneužívající motivuje dítě například dárky nebo různými výhodami, a jelikož zneužívající osoba dítě většinou zná velmi dobře až nejlépe, tak ví, kterými dary a výhodami si dítě získat. Tím, že umí s dítětem manipulovat, tak nedojde k tomu, aby dítě cokoliž řeklo. Ve většině případů tyto oběti udrží tajemství po celou dobu zneužívání nebo dokonce po celý svůj život (Weiss et al. 2005, s. 109).

Ve třetí části dochází k dynamice odhalení. K odhalení může dojít v různých případech. Například, když se někdo stane svědkem sexuální aktivity. V tomto případě to může být sourozenec nebo jiný člen rodiny. Nebo dojde k tělesnému poranění a sexuální zneužívání odhalí lékař na základě vyšetření. V některých případech může dojít k odhalení až v době, kdy oběť otěhotní, i když zneužívající osoba otěhotnění nepředpokládá. Důležitou roli hraje i škola, která může rodinu upozornit na sexuální zneužívání skrz chování a jednání dítěte. Dítě může ve škole kreslit nevhodné kresby se sexuální tematikou. Může se také stát, že zneužívané dítě se svěřívá samo. Avšak v tomto případě hraje roli mnoho okolností, které působí v okolí dítěte.

I když se dítě svěří, neznamená to, že sexuální zneužívání končí. Záleží zpravidla na rodině, jak se k tomu postaví a také na tom, zda dítěti uvěří (Weiss et al. 2005, s. 110-111).

V poslední čtvrté části se věnuje pozornost reakci na odhalení. Pokud dojde k odhalení sexuálního zneužívání, zneužívající se brání především útokem. To znamená, že využije svou autoritu a snaží se vyvrátit výpověď oběti. Věrohodnost dítěte se může snižovat tím, že se svěří až po dlouhé době a zneužívající se snaží pomocí nátlaku, aby dítě svou výpověď odvolalo. Pokud však dítě svou výpověď neodvolá, tak se zneužívající snaží, aby okolí dal najevo, že dítě si zneužívání přálo, protože za něj dostávalo dárky. Celkově je tato situace velmi složitá a vždy záleží na všech aspektech, které jsou individuální. Avšak aby dítě uspělo v tomto problému, potřebuje obrovskou podporu a důvěru ze strany nezneužívajícího v rodině (Weiss et al. 2005, s. 111-112).

V poslední řadě bych upozornila na znaky a symptomy, se kterými se setkáváme u dětí, které jsou sexuálně zneužívány. Znaky a symptomy se rozdělují podle věku dětí, a to:

- děti do pěti let,
- děti od pěti do dvanácti let,
- děti a mládež od třinácti let a výše.

Děti, které patří do věkové skupiny do pěti let a jsou sexuálně zneužívány, projevují například hysterický pláč při přebalování, ztrácí pocit jistoty a mají strach. Strach mají u konkrétní osoby, která je nejpravděpodobněji zneužívá. Tyto děti jsou hysterické i při svlékání. V okolí genitálií se mohou vyskytovat některé fyzické znaky sexuálního zneužívání. Tyto děti jsou na pohled nešťastné a stahují se do sebe. V noci mohou mít zlé sny a začínají se pomočovat, i když to už dříve nedělaly. Také kreslí kresby se sexuální tematikou, a když si děti hrají, tak mohou v určitých situacích napodobovat sexuální chování. Děti ztrácí zájem o veškeré aktivity, které doposud měly a působí na okolí utrápeně, jako by něco skrývaly (Elliottová 2000, s. 50-51).

Děti, které zapadají do věkové skupiny od pěti do dvanácti let, poukazují na to, že mají nějaké tajemství, které se nikdo nesmí dozvědět. Mohou mluvit o problému, který má nějaký jejich kamarád, avšak ve skutečnosti se jedná o jejich problém. Začínají se bát dospělých lidí, lhát a neslušně mluvit. Co se týče psychické stránky dětí, tak propadají depresím a většinou o sobě mají špatné mínění. Připadají si zbytečné a mohou se pokusit o sebevraždu. Po fyzické stránce trpí infekcemi močových cest nebo může dojít ke krvácení v oblasti genitálií. Trpí také zažívacími potížemi a nechťejí jíst (Elliottová 2000, s. 51-53).

Poslední skupinou jsou děti a mládež, která patří do věkové skupiny od třinácti let a výše. Tyto děti mají obavy z lidí a předstírají, že mají zakázáno chodit ven. Naopak také hledají výmluvy, aby nemusely chodit domů. Velmi často utíkají z domova a užívají drogy nebo pijí alkohol. Jsou podrážděné, agresivní a mohou projevovat nevhodné sexuální chování. Nadále trpí bolestmi a krvácením v oblasti genitálií a bolestmi hlavy či žaludku. Některé děti také přejímají rodičovské povinnosti, jako například vaření nebo uklízení. Obvyklé může být i to, že u sebe nosí větší obnos peněz, který neumí odůvodnit (Elliottová 2000, s. 54-55).

3 Zvláštní formy syndromu CAN

3.1 Systémové týrání

Systémové týrání se označuje také jako druhotné ponižování a zneužívání. Po prvním traumatu a ublížení dítěti následuje právě druhotné týrání těmi, kteří by své dítě měli chránit a zamezit škodám, které vznikly při prvotním ublížení (Dunovský et al. 1995, s. 97).

V podstatě jde o to, že dítěti je ubližováno na základě vzniklého systému, který byl založen pro pomoc a ochranu dětem a také jejich rodin. Dítěti by tento systém měl být k prospěchu, avšak bohužel není. Mezi závažné systémy patří například to, kdy problém v rodině se řeší tím, že se dítě automaticky odebere, ale není rodině poskytnuta žádná odborná pomoc a podpora. Dále sem můžeme zařadit nedostatečnou péči v problémových a dysfunkčních rodinách, ale i špatnou péči v zařízeních a školách. V poslední řadě sem patří široká škála zbytečných a opakovaných vyšetření různými odborníky. V tomto případě není brán ohled na reálné potřeby dítěte, jeho zdravotní stav je úmyslně poškozován (Dunovský et al. 1995, s. 97).

Mezi příklady tohoto systémového týrání můžeme zařadit:

- dítěti je upřeno právo být vyslyšen,
- dítěti je upřeno právo na veškeré informace,
- dítě je odděleno od svých rodičů,
- trauma, které je způsobeno zbytečnými lékařskými prohlídkami a vyšetřením,
- úzkost, která je způsobena kontaktem se soudním systémem,
- odepření rodičovských práv za účelem rozhodnutí,
- nedostatečné služby pomoci ubližovanému dítěti, aby mohlo zůstat se svou rodinou (Vaníčková, Hadj-Mousova a Provazníková 1995, s. 36).

3.2 Sekundární viktimizace

Sekundární viktimizaci můžeme chápat tak, že jsou to veškeré negativní důsledky, které postihují dítě, které se zbytečně vystavuje různým vyšetřením a stává se tak obětí. Tato problematika je spojená s obviňováním dítěte, odebráním dítěte z rodiny a s opakovanou výpovědí (Fischer a Škoda 2014, s. 163).

Viktimizace je proces, kdy se přeměňuje potencionální oběť na oběť faktickou. Celková viktimizace je i ovlivněna několika faktory, které hrají důležitou roli. Faktorem může být například vztah mezi obětí a pachatelem, vztahy objektivní povahy, které jsou nezávislé, jak na oběti, tak na pachateli a také se může objevit shoda v bydlišti, sousedství nebo shoda ve společných zájmech. V oblasti vztahů subjektivní povahy lze zařadit takové vztahy, kdy si oběť a pachatel uvědomují sympatie, nenávisť nebo i přátelství. Z tohoto faktoru můžeme vyvodit to, že jedna třetina pachatelů pochází většinou z cizího prostředí. Pro mnoho pachatelů je tento faktor nevýhodný, jelikož oběť pak pachatele zná a pokud dojde k tomu, že pachatel se snaží trestnou činnost nějakým způsobem zakrýt, tak to může vést až k velmi závažným trestným činům jako je například vražda dítěte. Tato prvotní viktimizace je velmi úzce spjatá se sekundární viktimizací, která souvisí s činností orgánů po zjištění trestného činu. Mezi důležité faktory patří především neakceptování faktu, že se dítě stalo obětí nebo nedůvěra, která spočívá v tom, že dítěti nevěří, že se trestný čin stal a oběť si to pouze nevymyslela. Nesmí se také zapomenout na situaci, kdy dítě má strach z pachatele, tudíž není ochotné vypovídat či svědčit. Takovou druhotnou viktimizací ze strany státních orgánů mohou způsobit opakované a dlouhé výslechy, zjevná nedůvěra dítěti při výpovědi, necitlivý přístup k oběti nebo nevhodné poukazování na to, že oběť si za trestný čin může sama (Weiss et al. 2005, s. 54-55).

Dítě je zkrátka přinuceno sdělovat veškeré negativní a nepříjemné zážitky a přesto mu většinou nikdo nevěří. Dítěti je také dáváno vše za vinu a dospělí jsou proti němu. Ovšem není podmínkou, že zraňováno a vyslýcháno je vždy dítě, na takové pozici se může ocitnout i rodič, avšak není to časté (Vaníčková et al. 1999, s. 56).

3.3 Münchhausenův syndrom v zastoupení (by proxy)

V souvislosti s rozvojem syndromu CAN, se ukázalo, že mimo úmyslné otravy dětí pomocí léků existují i případy, kdy rodiče si vymýšlejí různé onemocnění dítěte a podstupují s nimi zbytečné vyšetření. Dokonce rodiče také mohou léky vyrábět a připravují je tak, aby dítě pro vyrobené léky bylo vyšetřováno a léčeno (Dunovský et al. 1995, s. 51).

Tento syndrom se u nás považuje za méně známý, avšak tomu tak není. V dnešní době je patrné, že Münchhausenův syndrom v zastoupení těžce ubližuje dětem a až v jedné pětině končí smrtí, převážně zadušením (Dunovský et al. 1995, s. 51).

Někdy je velmi těžké odlišit tento syndrom od jiných forem týrání či zanedbávání. Avšak zásadní rozdíl je ten, že když je dítě týráno nebo zanedbáváno, tak rodič reaguje na určité

situace násilnickým chováním, kdežto pokud jde o Münchhausenův syndrom, tak veškeré jednání rodičů je plánované. Také je velmi složité odlišit tento syndrom od reálného onemocnění dítěte, proto často lékaři usilují o to, aby dítě podstupovalo různé léčby a vyšetření, které mohou být pro dítě velmi nebezpečné (Boukalová 2018).

Pro dítě tento syndrom znamená mnoho poškození jako například fyzické nepohodlí, trauma nebo různé bolesti. Co se týče emočního trauma, tak zde se jedná o úplnou izolaci od vrstevníků, dítě je odloučeno od běžného života, i když to není nutné. Z hlediska fyzického nepohodlí se jedná o veškeré medikace, vyšetření a operace, které dítě zbytečně podstupuje. Mezi další následek, který dítě postihne je také narušení vztahu s rodičem. Velmi často je vztah narušen dlouhodobě, protože dítě se srovnává se situací, že mu rodič ubližuje. V závažných situacích se může mezi následky zařadit i sebepoškozování či pokusy o sebevraždu (Boukalová 2018).

Co se týče odhalení Münchhausenova syndromu v zastoupení, tak situace není zdaleka jednoduchá. Je potřeba, aby se do vyšetřování zapojilo více stran. Rodič se při vyšetřování jeví jako starostlivý a pečující, kdy se snaží dítěti vyhledat zdravotnickou pomoc, přitom zdraví dítěte zároveň úmyslně poškozuje. Právníci a soudci proto mají problém rodiči nevěřit. Další roli mohou hrát svědci, kteří byli přítomni například u nějaké situace rodiče s dítětem, avšak veškeré informace mohou být zkreslené. Dále se může prověřit anamnéza, ale podstatné je, že všechny anamnézy podléhají ochraně osobních údajů. V neposlední řadě je možná hospitalizace dítěte či nějaký zdravotnický pobyt. Zde se kontrolují a zaznamenávají návštěvy dítěte, popřípadě se sleduje aktivita rodiče s dítětem. V závažných případech se může provádět nepřetržitý monitoring dítěte (Boukalová 2018).

3.4 Organizované zneužívání dětí

Organizované zneužívání dětí lze definovat jako zneužití více pachatelů, kteří mají společný cíl. Společným cílem tedy je zneužívání dětí. Celková skupina pachatelů nemusí vždy být v rodinném kruhu, může se jednat i o skupinu, kdy někteří pachatelé nepatří do rodiny oběti (Dunovský et al. 1995, s. 99-100).

Uvádí se, že organizované zneužívání dětí je tvořeno:

- sítí či společenstvím zneuživatelů, kteří se kolektivně podílejí na sexuálních aktivitách s dětmi,

- sítí či společenstvím zneuživatelů, kteří získávají děti k sexuálnímu zneužívání samostatně, ale následně si je předávají,
- prostitucí dětí (nejčastěji jsou to dívky),
- pornografickým kruhem dětí, nejčastěji chlapců,
- každým sexuálním zneužitím, které bylo způsobeno více než jednou osobou. Zde může být i záměrný a připravovaný skupinový sex, který se také mnohdy může objevit i jako skupinový sex mladistvých či právně neodpovědných. V tomto případě nemusí vždy jít o praktiky, které jsou předem připravené, ale přesto mohou být nebezpečné (Dunovský et al. 1995, s. 100).

4 Prevence syndromu CAN

Násilí na dětech se objevuje všude v Evropě, avšak u nás jsou mechanismy pro odstranění syndromu CAN nebo pro včasné zasáhnutí velmi nedostatečné. Vláda neodmítá tuto problematiku řešit, ale prozatím nenastávají žádné efektivní změny. V této oblasti pracuje již mnoho specializovaných odborníků, ale ti nemají k dispozici různé metody, které by právě včas odhalily syndrom (Mydlíková et al. 2021, s. 67).

Prevence syndromu CAN by měla být nesdílňnou součástí každé společnosti. Je to velmi široká oblast, která zahrnuje mentální a tělesné zdraví dítěte, rodiče a celkově vztahy, ať už v užším nebo širším pojetí. Cílem prevence tedy je, aby se předešlo traumatizaci dítěte, zabránilo se pokračování a rozvoji dlouhodobých psychických, fyzických, zdravotních a sociálních následků. Právě podle těchto tří stanovených cílů dělíme prevenci na primární, sekundární a terciální (Pöthe 1999, s. 106).

Primární prevencí se rozumí tak, aby k této problematice ve společnosti nedocházelo, což znamená, aby se jí předcházelo a nedávala příležitost ke vzniku. V primární prevenci můžeme rozlišovat tři skupiny:

1. Působení na širokou veřejnost.
2. Působení na rodiče a vychovatele, ale i na budoucí rodiče a budoucí vychovatele.
3. Působení na odborné pracovníky – lékaře, psychology, sociální pracovníky, právníky apod. (Dunovský et al. 1995, s. 103-104).

Co se týče široké veřejnosti, tak tím je myšlena společnost jako celek, která zahrnujíce všechny obyvatelé. Cílem je, aby se na společnost působilo tak, aby byla vnímavější citlivější vůči dětem. Prostředkem jsou především ty instituce, které se nějakým způsobem dotýkají života dětí. Institucemi mohou být například:

- církve,
- školství, zdravotnictví,
- organizace zabývající s rodinou,
- organizace dětí a mládeže,
- všechny orgány státní legislativy a uplatňované zákony, vyhlášky atd., které se zabývají rodinou a dítětem a mnoho dalších (Dunovský et al. 1995, s. 104).

Další oblastí je působení na rodiče a vychovatele. Cílem je, aby si rodiče či vychovatele vybudovali jejich hodnoty a postoje k tomu, aby vnitřně (psychicky) přijali dítě takové, jaké doopravdy je. Primární prevence se také týče oblast obecných opatření ve prospěch rodin s dětmi, což je například podpora finanční, nabídky různých služeb a jiné. Na prevenci se také podílejí již dříve zmíněné instituce, avšak rozhodující je samotná rodina. Významným bodem je úloha školy, ve které stoupá program zaměřený na sexuální výchovu a rodičovství. Avšak také sem spadá úloha mladých lidí, kteří jsou spojené s nechtěným těhotenstvím. V souvislosti s nechtěným těhotenstvím poté stoupá propagace antikoncepce a plánování rodiny (Dunovský et al. 1995, s. 106).

Nejúčinnější se ukázaly především programy, které jsou právě soustředěné na rodiče a všeobecně na rodičovství. Většina z programů zahrnuje různé výchovné projekty, kdy rodiče podstupují nácvik rodičovských dovedností. Nejvhodnější je, když se rodiče zapojí ještě před narozením dítěte nebo těsně po narození. Mezi další rozšířený preventivní program patří návštěvy v domácnosti. Tyto programy jsou především pro děti, které jsou nedonošené, s vrozenou nemocí nebo nízkou porodní hmotností. Podpora a vedení maminek je uskutečněna za pomoci zdravotních sester nebo sociálních pracovníků. V neposlední řadě sem můžeme zařadit také programy, které jsou zaměřené na poradenství a speciální lekce pro rodiče, ale také pro dospívající děti (Pöthe 1999, s. 107-108).

Poslední skupinou primární prevence je působení na odborné pracovníky. Do této skupiny můžeme zahrnout různé zprostředkovávání výzkumů a studií. Cílovou skupinou jsou především lidé, kteří se zabývají syndromem CAN nebo se pohybují v oblasti vědních a společenských oborů (Dunovský et al. 1995, s. 107).

Za sekundární prevenci se považuje vytipování rizikových skupin, kde nejspíše dochází k nějaké formě týrání, zanedbávání či zneužívání a také cílené působení na tyto rizikové skupiny, aby se riziko syndromu CAN snížilo. Sekundární prevence má tedy za úkol odhalovat a poznávat rizika a případně je co nejvíce zmenšovat. Prvním krokem je, že rizikovní dospělí jsou si vědomi své rizikovosti, druhým krokem je, že rizikovní dospělí jsou ochotni se zbavit své rizikovosti a pracovat na sobě a posledním krokem je, že společnost pomůže těmto rizikovým lidem, avšak pouze za podmínky, že společnost má co nabídnout (Dunovský et al. 1995, s. 107-108).

Jedním z nejúčinnějších řešení je rodinná terapie. Dnes se rodinná terapie nezabývá tolik historií rodiny. Rodinná terapie se snaží zjistit a objasnit problém a následně se ho snaží

odstranit či vyřešit. Obvykle to vyžaduje mnoho práce. Avšak dle studií se ukázalo, že u 76 % rodin došlo ke zlepšení. Bohužel po pěti letech ukončení rodinné terapie se většinou zlepšení ztratilo. Studie také ukazují, že pokud je v rodině zavedena autorita rodičů, tak dochází ke snížení problematického chování dítěte (Elliott a Place 2002, s. 26-27).

Mezi rizikové dospělé patří například:

- lidé, kteří jsou zatíženi v zaměstnání a nemají dostatek volného času,
- lidé, kteří neustále žijí ve stresových situacích,
- lidé, kteří se stanou rodiči příliš mladí a jsou nevyspělí,
- lidé, kteří jsou agresivní, impulzivní a mohou být závislí na alkoholu či drogách.

Mezi rizikové děti mohou patřit:

- děti, které jsou neklidné, dráždivé a nesoustředěné,
- děti, které jsou zlostné, úzkostné nebo plačtivé,
- děti, které vyvolávají v rodičích pocit zklamání,
- děti, které jsou neprospívající ve škole, nezapadají do běžné normy (Vaníčková, Hadj-Moussová a Provazníková 1995, s. 38).

O terciální prevenci mluvíme, až když už někdy v minulosti k násilí na dítěti došlo. Cílem terciální prevence je zajistit, aby k tomu opět nedošlo. Je vždy zahájena diagnostika, která určí prognózu daného případu. Poté je vždy vhodná ochranná a terapeutická pomoc dítěti. Následuje zhodnocení veškerých materiálů a rozhoduje se, zda dítě zůstane v rodině nebo nezůstane v rodině a najde se jiné řešení, které bude pro dítě nejlepší. Avšak není každý případ tak jednoznačný, každá situace je jiná, a proto se k ní pokaždé individuálně přistupuje (Vaníčková, Hadj-Moussová a Provazníková 1995, s. 39).

5 Postup orgánů při podezření na syndrom CAN

5.1 Úloha policie ČR

V zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, můžeme najít několik paragrafů, které souvisí s týráním, zneužíváním a zanedbáváním dítěte, tudíž veškeré tyto činy jsou považovány za trestné. Všechny paragrafy, které souvisí s týráním, zneužíváním a zanedbáváním dítěte jsou obsaženy v hlavě III. – trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti a hlavě IV. - trestné činy proti dětem a rodině.

Pokud se zaměříme na úlohu policie ČR při podezření na syndrom CAN, tak důležité je, že každý občan má oznamovací povinnost. To znamená, že kdokoliv si všimne nějakého trestného činu na dítěti či něčeho, co by mohlo vykazovat známky týrání, zneužívání nebo zanedbávání, tak každý to musí oznámit příslušnému orgánu. Oznámení může být i anonymní (Schindlová 2021).

Oznámení je možné podat všemi způsoby, ale doporučuje se především písemná forma, která je osobně donesena na příslušný útvar služby kriminální policie. Zde je osoba, která podává oznámení ihned vyslechnuta a seznámena s dalšími postupy. Je důležité, aby oznamovatel s policií spolupracoval. Celkové oznámení má být stručné, kde oznamovatel odpoví na otázky, které má policie připravené. Pokud oznamovatel nezná na některé otázky odpověď, napíše to. Pokud také neví odpověď přesně, tak se snaží alespoň přiblížit odpověď tak, aby byla nápomocná (Bechyňová et al. 2014, s. 22-23).

Dále policie ČR postupuje dle zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním. Nejprve se na základě všech informací a poznatků učiní závěr o podezření spáchání tohoto trestného činu a zjišťuje se pachatel. Zároveň je také oznamovatel poučen o všech povinnostech, a pokud by mohlo dojít k nebezpečí, tak je svědek a oznamovatel pod ochranou, kdy dochází k utajení totožnosti (Bechyňová et al. 2014, s. 23).

Při oznámení, kde se jedná o trestný čin zahrnující týrání, zneužívání nebo zanedbávání dítěte je policista oprávněn k vykázaní pachatele z obydlí a povinen kontaktovat Orgán sociálně právní ochrany dětí (OSPOD) (Bechyňová et al. 2014, s. 42).

Při průběhu vyšetřování situace v souvislosti se syndromem CAN je policie ČR oprávněna udělit obviněnému zákaz:

- styku s poškozeným, svědkem a osobami blízkými,
- zákaz vstoupit do společného obydlí obývaného s poškozeným a zdržovat se v obydlí,
- zákaz zdržovat se na vymezeném místě,
- zákaz užívat, držet nebo přechovávat alkoholické nápoje či návykové látky,
- zákaz konkrétně vymezené činnosti, která umožňuje pokračování v trestné činnosti.

Tato předběžná opatření přetrvávají až do doby, než je nutné nebo než je vznesen rozsudek či jiné rozhodnutí (Bechyňová et al. 2014, s. 55).

5.2 Úloha OSPODU

Hlavní myšlenkou existence OSPOD je ochránit dítě, které je týrané, zneužívané či zanedbávané. Dle světové zdravotnické organizace (WHO) zemře na světě až 120 dětí mladších patnácti let denně, se kterými je nevhodně zacházeno. Avšak není stanoven věk, kdy by dítě nemohlo být týráno, to znamená, že všechny formy nevhodného zacházení s dětmi se mohou týkat všech dětí od 0 do 18 let (Pemová a Ptáček 2022, s. 75).

V dnešní době je velmi důležité, aby sociální pracovníci byli seznámeni s výsledky různých studií, které ukazují počet týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí. Vývoj počtu dětí, které byly týrané, zneužívané či zanedbávané je vzestupný v celém sledovaném období. K velkému nárůstu došlo v roce 2009, kdy se mezi sledované formy nevhodného chování k dětem přidalo zanedbávání (Pemová a Ptáček 2022, s. 78-82).

Rok	Populace dětí 0–18 let	Týrané, zneužívané a zanedbávané děti	Přepočet na 1000 dětí v populaci
2005	2 021 431	2002	0,99
2006	1 999 090	1620	0,81
2007	1 999 442	1884	0,94
2008	1 985 738	1978	1,00
2009	1 977 806	4447	2,25
2010 ⁷²	1 969 452	5787	2,94
2011	1 958 920	6642	3,39
2012	1 947 752	7525	3,86
2013	1 948 290	7527	3,86
2014	1 965 355	8478	4,31
2015	1 988 367	9433	4,74
2016	2 012 817	9416	4,68
2017	2 040 078	8929	4,38
2018	2 068 307	9178	4,44
2019	2 093 836	9253	4,42

Tabulka 1. Vývoj počtu týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí v letech 2005-2019

Zdroj: (Pemová a Ptáček 2022 s. 82)

Klíčovým zákonem, kterým se řídí orgán sociálně právní ochrany dětí, je zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí. Tento zákon upravuje soubor činností, které zajišťují dítěti právo na vývoj, výchovu a ochranu zájmů (Matoušek a Pazlarová 2016, s. 12).

Pokud dojde k týrání, zneužívání nebo zanedbávání dítěte, jak už je zmíněno dříve, každý občan má oznamovací povinnost. Nejdříve udělá zdravotnické středisko záznam o vyšetření a poté má povinnost zaslat záznam na orgán sociálně právní ochrany dětí. Záznam musí obsahovat, jak k úrazu došlo. Pokud zdravotnické středisko má poté podezření, že doprovázející osoba zraněného dítěte neuvedla pravdivou informaci, musí to do záznamu také zapsat. Může také nastat situace, že doprovázející osoba odmítne záznam vypsát. V tomto případě opět zdravotnické středisko tuto skutečnost do záznamu zapíše (Novotná 2013, s. 6).

Po obdržení záznamu orgán sociálně právní ochrany dětí prověří veškeré informace, skutečnosti a zakročí tak, jak je potřeba, například:

- uvědomí rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu,
- zajistí uspokojení základních životních potřeb dítěte, včetně zdravotní péče,
- podá soudu návrh na rozhodnutí o předběžném opatření,
- umístí dítě do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc do doby, než rozhodne soud nebo do zdravotnického zařízení,
- podá trestní oznámení (Novotná 2013, s. 7).

Ve většině případů orgán potřebuje doplnit nějaké informace, aby byly kompletní. Proto dle zákona může orgán kontaktovat fyzické i právnické osoby, kterými jsou:

- státní orgány,
- zaměstnavatelé,
- další právnické osoby, například školy nebo jiná odborná zařízení,
- fyzické osoby, pokud jsou zřizovateli škol nebo jiných odborných zařízení,
- pověřené osoby (Novotná 2013, s. 7).

Všichni jsou povinni orgánu sociálně právní ochrany dětí sdělit veškeré informace a údaje, jelikož se jedná o podezření na syndrom CAN u dítěte. Pokud fyzické nebo právnické osoby tuto povinnost nesplní, tak se dopouštějí přestupku, za který je orgán sociálně právní ochrany dětí může postihnout (Novotná 2013, s. 8).

Velmi důležitá v této problematice je sociální práce s rodinou a dítětem, jelikož aplikace metod sociálního pracovníka ihned na začátku, může zabránit k dalšímu ubližování dítěte nebo kriminalizaci rodičů (Novotná 2013, s. 9).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 Metodika bakalářské práce

Praktická část mé bakalářské práce navazuje na předešlou teoretickou část. V praktické části se budu věnovat výzkumným sběrem dat, analýzou a interpretací. Výzkum této bakalářské práce byl zaměřen na spolupráci se sociálními pracovníky, kteří vykonávají práci na OSPODU. Podrobněji jsem se zaměřila na postup, problémy a spolupráci sociálních pracovníků s rodinami, kde došlo k podezření na syndrom CAN u jejich dětí. Výstupem této práce bude podrobný přehled různých řešení situací sociálních pracovníků, kteří se zabývají případy s podezřením na syndrom CAN.

6.1 Cíl výzkumného šetření

Jelikož každý sociální pracovník je jiný a každý má určitý přístup k dané situaci, tak ve výsledku jedná buď stejně, nebo odlišně. Každý případ, který se na OSPODU objeví je jedinečný a žádný jiný nebude stejný, pouze může být podobný. Tím, že sociální pracovníci a jednotlivé případy jsou různorodé a odlišné, tak většinou nevzniká shoda při řešení případu. Hlavním cílem bakalářské práce je tedy zjistit a popsat postupy sociálních pracovníků při jednotlivých případech, které se týkají syndromu CAN u dětí.

6.2 Výzkumné otázky

Stanovila jsem si hlavní výzkumnou otázku, kterou jsem se chtěla zabývat, a z ní poté vyllynuly další čtyři dílčí výzkumné otázky.

Hlavní výzkumná otázka vyplývá z hlavního cíle, který jsem si stanovila.

HVO: Jak sociální pracovníci řeší podezření na syndrom CAN u dětí?

Z hlavní výzkumné otázky vyllynuly následující čtyři dílčí otázky:

DVO1: Jakým způsobem se sociální pracovníci dozvídají o podezření na syndrom CAN u dětí?

DVO2: Jak probíhá spolupráce s rodinou?

DVO3: Jaká je role sociálního pracovníka při podezření na syndrom CAN u dětí?

DVO4: Jaká úskalí se objevují při řešení podezření na syndrom CAN u dětí?

6.3 Výzkumná metoda a sběr dat

Pro výzkumné šetření jsem zvolila kvalitativní přístup. „*V typickém případě kvalitativní výzkumník vybírá na začátku výzkumu téma a určí základní výzkumné otázky. Otázky může modifikovat nebo doplňovat v průběhu výzkumu, během sběru a analýzy dat. Z tohoto důvodu se někdy kvalitativní výzkum považuje za emergenční nebo pružný typ výzkumu. V jeho průběhu nevznikají pouze výzkumné otázky, ale také hypotézy i nová rozhodnutí, jak modifikovat zvolený výzkumný plán a pokračovat při sběru dat i jejich analýze*“ (Hendl 2016, s. 50).

Jako metodu sběru dat jsem zvolila polostrukturovaný rozhovor. Rozhovor je nejčastější metodou, která se používá při sběru kvalitativních dat. Používá se pro něj také označení hloubkový rozhovor. Pomocí otevřených otázek člověk může pochopit pohled lidí, aniž by omezoval. Hloubkový rozhovor nám umožňuje zachytit odpovědi, které jsou přirozené, což je hlavní princip kvalitativního výzkumu. Polostrukturovaný rozhovor vychází z otázek a témat, které jsou předem připravené. Polostrukturovaný rozhovor se používá například v případových studiích (Švaříček a Šedřová 2014, s. 160).

6.4 Charakteristika výzkumného vzorku

Výzkumný vzorek jsem si zvolila na počátku výzkumného šetření na základě dostupnosti. Zvolila jsem si osm respondentů, kteří vykonávají práci sociálních pracovníků na OSPODU v Třebíči. Důležité bylo, aby všichni sociální pracovníci pracovali s případem, který se týče podezření na syndrom CAN u dětí. Všichni respondenti byli ženy. Po jejich souhlasu jsem začala realizovat výzkumné šetření za pomoci polostrukturovaného rozhovoru. Všichni respondenti, kteří se účastnili mého výzkumného šetření, byli ujisti, že ponechám jejich anonymitu jména. V tabulce číslo 2 jsou uvedené základní demografické charakteristiky respondentů.

Respondent	Pohlaví	Věk	Nejvyšší dosažené vzdělání	Délka praxe na OSPODU
1	žena	40	Mgr.	8
2	žena	35	Bc.	12
3	žena	31	Mgr.	3
4	žena	33	Bc.	5
5	žena	45	Mgr.	10
6	žena	52	Mgr.	15
7	žena	49	Mgr.	9
8	žena	32	Bc.	5

Tabulka 2. Výzkumný vzorek respondentů

6.5 Realizace výzkumu

Výzkum jsem realizovala na OSPODU v Třebíči, jelikož jsem zde absolvovala i praxi v rámci studia, tak mi tento OSPOD byl nejbližší. OSPOD má mnoho sociálních pracovníků, tudíž nebyl problém, abych splnila svůj cíl a vybrala zde osm respondentů. Věděla jsem, že případy budou různé a každý k němu bude přistupovat odlišně, ale přesto jsem dodržela počet respondentů, protože jsem chtěla, aby výzkum byl pestrý. Zvolila jsem tedy polostrukturovaný rozhovor, který se skládal z hlavních otázek a několika doplňujících otázek, které jsem v průběhu rozhovoru měnila. Některé otázky nebyly obsaženy ve všech rozhovorech, protože každý rozhovor byl spojený s jiným případem.

Realizace mého výzkumu proběhla v lednu 2023. Jak už jsem zmínila, tak jsem zde absolvovala praxi, takže jsem se při opětovném oslovení vedoucí oddělení připomněla a paní mi vyšla vstříc, za což jsem byla velmi ráda. Vysvětlila jsem, jaký výzkum bych chtěla provádět a co je mým cílem. Ihned mi bylo řečeno, že to nebude problém. Poté jsem se dostavila na Městský úřad v Třebíči na OSPOD, kde mi paní vedoucí naplánovala schůzky s jednotlivými sociálními pracovníci. V určitém termínu jsem se vždy dostavila na rozhovor, který u většiny probíhaly velmi dobře. Některé rozhovory byly těžší, jelikož odpovědi respondentů nebyly rozsáhlé, ale i přesto jsem výzkum úspěšně dokončila.

6.6 Analýza dat

Po rozhovorech následoval přepis všech osmi rozhovorů a následně došlo k analýze výsledku za pomoci otevřeného kódování.

„Otevřené kódování je část analýzy, která se zabývá označováním a kategorizací pojmů pomocí pečlivého studia údajů. Bez tohoto prvního a základního analytického kroku by nemohl proběhnout zbytek analýzy ani následná komunikace. Během otevřeného kódování jsou údaje rozebrány na samostatné části a pečlivě prostudovány, porovnáním jsou zjištěny podobnosti a rozdíly, a také jsou kladeny otázky o jevech údajů reprezentovaných. Během tohoto procesu jsou zvažovány a zkoumány naše vlastní i cizí domněnky o jevu, což vede k novým objevům“ (Strauss a Corbinová 1999, s. 43).

Otevřené kódování bylo vyvinuto v rámci zakotvené teorie, avšak díky tomu, jak je tato analýza jednoduchá, tak je používána v široké škále, co se týče kvalitativního výzkumu. Otevřené kódování je analýza, kdy dochází k tomu, že jsou údaje rozebrány a následně složeny, ale novým způsobem. Určitým částem jsou poté přiřazeny tzv. kódy, které jsou pojmenovány a poté se s nimi dále pracuje (Švaříček a Šedřová 2014, s. 211).

7 Výsledky

Ve své bakalářské práci jsem se věnovala otevřenému kódování. Nejprve jsem v přepsaných rozhovorech hledala významné a důležité části, kterým jsem poté přiřazovala kódy. Ze všech kódů jsem nakonec vytvořila 8 kategorií:

1. Oznámení o podezření na syndrom CAN
2. Forma syndromu CAN
3. Aktuální situace
4. Práce s rodinou
5. Následky rodičů
6. Pomoc dětem
7. Překážky při řešení
8. Úprava vztahů

Kategorie č. 1: Oznámení o podezření na syndrom CAN

Vlastnosti	Dimenzionální rozsah
Podání oznámení	Stejně – rozdílné

V rámci odpovědí na kategorii oznámení o podezření na syndrom CAN můžeme pozorovat, že skoro všechny sociální pracovnice odpověděly odlišnou odpovědí, což bylo pro mě neočekávatelné. Přesto, že rozhovorů bylo osm a jednotlivé případy se týkaly dětí, které spojovala stejná problematika, tak každá sociální pracovnice se o podezření na syndrom CAN dozvěděla z jiného zdroje. Pouze u dvou sociálních pracovnic nastala shoda, kdy oznámení přišlo od školy.

Sociální pracovnice číslo 1 uvedla, že „*No, postupně sem začaly chodit anonymní dopisy, že matka se nestará řádně, ona má navíc ještě sestru. Takže to bylo na obě dvě. Měly přibližně stejně starý ty děti. No, a že pořád řvou... Takže podávali ty anonymy, že matky se asi*

nestarají, řvou na sebe před dětma, řvou na ty ostatní v baráku, takže jsme tam začali jezdit. Tady ta paní teda žije se svým otcem v bytě a s tím dítětem.“

Sociální pracovnice číslo 2 uvedla, že *„No takže byla to holka, k nám se dostala poprvé, když ji bylo čtrnáct a dozvěděli jsme se o ní, no to byla nějaká, no prostě se asi pohádaly s matkou, přijeli tam policajti. Jo, takže to byl nějaký prvokontakt a pak z toho začalo nějak něco vylejzat a šlo to od té holky no. Prostě začala matku a nevlastního otce obviňovat z různých věcí.“*

Sociální pracovnice číslo 3 odpověděla opět odlišně *„Tak mě vyskočil jeden případ, vlastně přišlo nám oznámení z mateřské školky, kdy paní učitelka nebo paní ředitelka spíš potřebovala v tomto ohledu jako spíš poradit.“*

Odpověď sociální pracovnice číslo 4 zní *„Tento případ se teda řešil s policií. Ale to oznámení tedy přišlo ze strany školy.“*

Sociální pracovnice číslo 5 odpověděla, že *„On s tím přišel. Protože to první věděl, tak by to měl první taky říct. Ona jako občas udržovala teda kontakt s tím otcem. Takže vlastně se mu takhle svěřila. Jo, jako zvláštní bylo, že mezi těmi fotkami a zprávou byla měsíc prodleva, než oni sem vůbec jako přišli. Prej neměli čas, že jsou v práci a tak dále jo takže...Němně teda nakonec to trestní oznámení podal, tak jak se mu já řekla. Nebo spíš teda poradila. No a pak nám tady od soudu přišlo oznámení, že teda otec podal trestní oznámení na pěstounku, která údajně fyzicky týrá vlastně tady holčičku.“*

Odlišnou odpověď poskytla i sociální pracovnice číslo 6, která odpověděla, že *„No a matka si prostě přestala všímat, přestala za nima jako jezdit. Neozvala se, nic. Tak babička s bratrem té matky přišli k nám, že teda si je vezme ten bratr jako strýc do péče k sobě.“* Dále také dodala, že *„Brali to jako záležitost prostě přechodnou, než jako matka se dá dokupy. Jenže v tu chvíli teda podala na ospod trestní oznámení kolegyně té matky, že zanedbává své děti.“*

Sociální pracovnice číslo 7 odpověděla opět odlišně, odpověděla, že *„Jo, oznámení bylo od nemocnice.“*

V poslední řadě odpověděla i sociální pracovnice číslo 8, která odpověděla podobně jako sociální pracovnice číslo 4, co se týče původu oznámení, což je škola. Uvedla, že *„No, ano, a tak teda oni podali to oznámení a nabalilo se na to takový to další, že teda u chlapce delší dobu pozorují.“*

Kategorie č. 2: Forma syndromu CAN

Vlastnosti	Dimenzionální rozsah
Zanedbávání dítěte	Vědomé – nevědomé
Sexuální zneužití	Zjevné – nepatrné
Fyzické týrání	Viditelné – neviditelné

Syndrom CAN má několik forem, které se mohou vždy lišit. U každého dítěte se vyskytuje buď stejná nebo jiná forma. Avšak důležité v této kategorii je to, zda rodič vědomě ubližuje dítěti, zda si je vědom svého činu a zda jsou u dítěte viditelné následky. V této kategorii bylo zjištěno, že rodič, který se dopouští trestného činu si je vždy vědom, že dítě zanedbává nebo sexuálně zneužívá a veškeré další činy spojené s fyzickým týráním jsou na dítěti viditelné.

Sociální pracovnice číslo 1 odpověděla, že *„Tak tam byl nalezen nepořádek, jako opravdu nepořádek. Paní měla problémy zajistit hygienu u sebe, u dítěte. A takhle se to táhne vlastně od roku 2007 doted.“* Dále také dodala, že *„Ted’ jsme řešili v podstatě zanedbání, dá se to brát jako zanedbání no, protože nevidí na tabuli. Takže paní to nějak neřešila nevím, jestli v té předchozí škole si toho nevšimli nebo něco, ale tady si všimli, že on vlastně nevidí.“*

Sociální pracovnice číslo 2 uvedla *„Prostě začala matku a nevlastního otce obviňovat z různých věcí. Mm, jak z fyzického napadení, tak ze zanedbávání, jako ve smyslu, neměla jsem jídlo, musela jsem chodit do popelnic, a tak jo.“* K čemuž dodala také následující odpověď *„Obvinila je přímo z fyzického napadení jako oba ty rodiče. A bylo to opakující se prostě. Ta holčina měla jako modřiny no a byla myslím i v nemocnici jo. To fakt jako bylo snad i na kameře, že matka jí tam táhla za vlasy prostě.“*

Další odpověď byla od sociální pracovnice číslo 3, která odpověděla *„Tatínek jako neměl v plánu navštívit žádné pracoviště, co se týká, říkám, nějaké pomoci. Ale ten kluk se tatínka bál, takže jakoby nevím. Tatínek měl zájem toho kluka nějak vést, ale ředitelka říkala, že prostě využívá spíše fyzické násilí jo a ten kluk dostal jen.“*

Sociální pracovnice číslo 4 se vyjádřila následovně *„Vlastně ten můj případ, tak se týkal dívky, tam to týrání bylo teda fyzické, ale ze strany partnera. Jedná se vlastně o nezletilou dívku, takže proto se to řešilo přes ospod jo.“*

Odpověď sociální pracovnice číslo 5, co se týče formy syndromu CAN, zní *„Vlastně co se týče té holčičky tak ona se tady do péče té pěstounky dostala velmi zanedbaná.“* Dále dodala

vysvětlení „No, neuměla barvy, byla špinavá, neuměla pořádně mluvit a tak dále. Takže pro ni, jo, bylo všechno nové. To, co děti umí v jejím věku, tak ona vůbec neuměla. Vlastně jako hygienu, umývání rukou, to ona vůbec neuměla. Takže pěstounka jí to všechno jako vlastně učila znovu pomalu, a tak no.“ V tomto případě došlo k dvěma formám syndromu CAN a situace pokračovala následovně „No a pak přišel otec. No a ten vlastně mi tady řekl, že holčička mu volala, že mu psala opakovaně. Že u pěstounky nechce být, že jí prej bije a posílala mu nějaké fotky, kde má modřiny, takže jsem zareagovala tak, ať podají trestní oznámení.“

Sociální pracovnice číslo 6 odpověděla na otázku následovně „Matka dětí má zálibu v koních, koně jsou pro ni přednější než vlastní děti. Takže děti chodily do školy špinavý, hladoví, smradlaví, nevyspali... no doma všude kočky, prostě hrozný. Vygradovalo to, byla tam poskytnuta i sanace rodiny a jezdili tam z organizace, aby jako mamince pomohli, ale matka prostě to nebrala, že je něco špatně, ignorovala to.“ Pro dokreslení situace dodala „No, jako ty děti spaly v jedné místnosti, neměly co jíst, tak jeden z nich šel k sousedům pro jídlo a tak. Netekla jim voda přes zimu, tak se chodilo prostě s kýblem k rybníku, jako hrozný prostě. Nejstarší se staral o ty ostatní, ale pak zletil a odešel na intr no, každopádně pak to převzala nejstarší dcera, ta byla v druhé třídě, ale prostě do školy, ze školy, do školky, ze školky. No prostě šílený. Samozřejmě u dětí se objevovaly problémy jako, že děti smrděly, že musely je ve školce učitelky převlíkat a tak dále jo, prostě to gradovalo dál a dál.“

Sociální pracovnice číslo 7 mi sdělila odpověď „No, a ten problém nastal v době, kdy ta nejstarší dcera, tak jezdila na kontroly do Jihlavy, na, no protože ji zjistili Crohnovu chorobu, jo, takže ji prohlíželi no a úplně náhodou zjistili, že teda je v dvacátém prvním týdnu těhotenství.“ Dále ihned dodala „No, takže se hned jako vyptali, s kým měla intimní kontakt. Jediný, kdo z její strany přicházel v úvahu, byl její vlastní otec. A rozjela se teda akce.“

Odpověď sociální pracovnice číslo 8, která zahrnuje formu syndromu CAN, byla následující „No, že chlapec chodí nedostatečně oblečený, prostě věci starý, špinavý, jako malý věci, dřevný no a tak podobně. Že je problém teda i s platbama, co se týče vybavení do školy a tak podobně. Občas, že musel do školy jít i z té vesnice pěšky do školy a tak.“ Dále k případu dodala „Mm, jako říkal, že se mu doma nelíbí, že musí vykonávat různé práce, protože tam měli hospodářství jo, nějaký koně, prostě dobytek, něco takovýho. V dešti je musel chodit krmit a kydat a takhle jo a kdo ví co ještě. A že teda to svoje místo v té rodině neměl. Že poznal, že tam je rozdíl mezi ním a mezi těmi dětmi od té přítelkyně. Že třeba rodina jela na výlet a kluk zůstal doma. A nedali mu ani klíče, že tam musel někde pobíhat, myslím, že se schoval i do psi

boudy, aby se tam jako mohl schovat teda. Že jako dostával i jiný věci na jídlo, než oni. Že prostě měl hlad, volal to právě i babičce a dědovi.“

Kategorie č. 3: Aktuální situace

Vlastnosti	Dimenzionální rozsah
Život dítěte	Pozitivní – negativní
Finanční závislost	Časté – ojedinělé
Příspěvek na péči	Obvyklé – neobvyklé

Pokud dojde k podání oznámení na podezření na syndrom CAN u dítěte, tak se situace začne ihned řešit na příslušném OSPODU. Situace se dále vyvíjí a problém se řeší, dokud dítě není zabezpečeno. Mým největším zájmem bylo zjistit, jaký je v aktuální situaci život dítěte, které bylo ohroženo a v jaké situaci se rodina nachází. Co se týče příspěvku na péči a finanční závislosti, tak tato oblast se týkala pouze jedné rodiny, kde se tato situace aktuálně odehrávala, jelikož dítě bylo i přes zanedbávání ponecháno v rodině. Avšak pokud se zaměřím přímo na život dítěte v aktuální situaci, která nastala ihned po vyřešení problému, tak bylo zjištěno, že ve všech případech se život samotného dítěte zlepšil a je mnohem pozitivnější než dříve. Což znamená, že OSPOD ve všech případech jednal v zájmu dítěte, který dopadl úspěšně.

Sociální pracovnice číslo 1 uvedla, že *„No, podařilo se teď teda začít pracovat na zařizování toho příspěvku na péči znova, protože tahle matka nikdy snad nepracovala, takže jakmile přišla o příspěvek na péči žejo, což byl přínos, protože za ni platili pojištění a tak, tak musela jít na úřad práce, zaevidovat se, ale byl tam finanční propad, protože když tady ty lidi žijí dohromady v jedné domácnosti, tak se posuzuje příjem všech těch osob no. Protože dědeček je v důchodu, tak paní nedostala ani korunu no, jenom přídavek na dítě.“* A také k nynější situaci dodala *„Takže teď je naším největším přáním, aby dědeček vydržel do doby než to dítě zletí no. Protože pokud by dědeček zemřel, ona nebude schopna samostatně žít v bytě a hradit všechny ty věci žejo co jsou, protože to jsem zapoměla říct, kromě toho má ještě nějaký ty exekuce žejo, si někde půjčila.“*

Sociální pracovnice číslo 2 se vyjádřila naopak takto *„Já jsem s ní neustále v kontaktu, má dvojčátka teda teď s jedním klukem a jsou manželé a oba dva jsou sirotci no, všechno zvládli sami. Takže tohle je hezkej konec, ale asi to byl nejtěžší případ, co jsem měla no.“*

Sociální pracovnice číslo 3 odpověděla „*Nakonec teda dítě je v mateřské školce, bude nastupovat do té školy, ale bude tam nastupovat už s nějakým doporučením, bude mít taky asistenta no, plus medikace. Musím jako zaklepat, že teď není nutná další spolupráce.*“

Jediná odpověď sociální pracovnice číslo 4 byla odlišná vzhledem k věku dítěte. Uvedla, že „*No, dívka během tady toho řešení zletila, to znamená, že byla poučena o všem, jak se zachovat, kdyby se to opakovalo a tak dále, protože v tu chvíli jsme už nic dělat prostě nemohli. Jako kdyby došlo to fyzické týrání za nějakou mez, že to musí prostě ohlásit, ale bohužel my nevíme, co se děje teď u nich doma, nebo jestli ve vztahu pokračují, to už právě my ani nemůžeme řešit.*“

Sociální pracovnice číslo 5 se vyjádřila také odlišnou odpovědí vzhledem k délce trvání. Odpověděla „*No teď situace je taková, že se stále čeká. Čeká se na to, jak se vyjádří policie, protože zatím si vyžádali zprávy, ale to je všechno no. Zatím nikdo holku nevyslychal, takže nevíme. Uběhly dva měsíce a jako nic. Nevím, co dál bude, asi svolám konferenci, protože já sama nevím, co s tím dělat no.*“

Odpověď sociální pracovnice číslo 6 byla následující „*Na děti teda doléhá to, že matka se s nimi neučila, tak to strýc prostě dohání s nimi. Ve školách teď mají vyšší ty nároky, takže to prostě je složitější, ale jako zvládá to. Chodí do kroužků, chodí na doučování, jsou hezky oblečení. Prostě fakt bylo vidět, že ten strejda se hezky stará jo. Mají nový oblečení, moderní, takže nechtěl žádný tady oblečení, co nabízíme pro rodiny, které jsou třeba sociálně slabší jo.*“

Sociální pracovnice číslo 7 se vyjádřila k aktuální situaci dítěte následovně „*No narodilo se miminko. Prostě tam už díky tý fázi toho těhotenství, tak to nešlo jinak řešit. No, matce je teď sedmnáct. Nastoupila dokonce na učňák, takže pěstouni se starají o to dítě jo, všechno to vypadá jako idylicky, ale... no. Ona jako díky tomu zázemí, tak je trošku jinde a jako byť chce, tak je líná o to dítě pečovat a druhá věc, nemá úplně vztah k tomu dítěti. A ten vztah s rodinou jako vztah udržuje. Ta matka prostě ji zásobovala tím, že, jak jsou ve finanční krizi, že to nezvládají a, že ona se má dobře a tak. Prostě ta dcera se pak cítila provinile no. To je hrozný. Pak matka prostě ji chvíli odmítala, ale teď je to teda nastavený nějakým způsobem.*“

Odpověď sociální pracovnice číslo 8 byla „*No, teď teda on už je zletilý, takže... nakonec to teda dotáhl s dědečkem, protože co se nestalo, tak babička zemřela ve spánku jo. Takže další takový špatný. Dědeček teda to zabezpečoval sám, ale pomáhal mu.*“ Dále dodala „*Kluk teda bude končit ve škole v učebním oboru, takže dobrý. Já jako jsem měla obavy, že kluk jako bude*

vystřkovat růžky, protože prarodiče byli hodní jo, šťastní, koupil se nový počítač a tak, ale nakonec dobrý všechno.“

Kategorie č. 4: Práce s rodinou

Vlastnosti	Dimenzionální rozsah
Chování	Přijatelné – nepřijatelné
Obvinění od rodiny	Časté – ojedinělé
Uvědomění rodiče	Přijatelné – nepřijatelné
Vzájemný vztah	Dostačující – nedostačující

Práce s rodinou při takových situacích rozhodně nebývá jednoduchá. Řekla bych, že je to právě ta část, která je nejtěžší. Proto vůbec nebylo překvapením, že chování a uvědomění rodičů, kteří páchají trestný čin na svých dětech bylo nepřijatelné a nevhodné. V jednom z případů se zjistilo, že dítě, které bylo ohrožené a sexuálně zneužité bylo ještě obviněno svou vlastní rodinou. Je proto zřejmé, že sociální práce a komunikace s rodiči není přijatelná, protože si neuvědomují, že udělali něco špatného a trestného.

Sociální pracovnice číslo 1 uvedla *„Ono je potom těžký jakoby, kde je ta hranice. Jestli to zanedbávání je vědomé, nevědomé, žejo. Jestli ta mentální kapacita rodičů na to postačuje nebo ne. Oni to třeba jako neberou no, my už to bereme tak, že je to třeba na té hraně no. Ale ta matka je přesvědčena, že je postaráno, že je všechno v pořádku, že dítě chodí do školy, má co jíst.“* Následně dodala *„No, spolupráce, tak oni, tam záleželo, jak oni byli naladěni no. Takže oni mají z ospodu strach žejo, respekt. Když to byla taková ta přepadovka, tak kolikrát byl i problém. Mně i vyhrožovali, dědeček na mě chtěl volat policii jo. Jsem zapoměla říct, že u té co pila, tam byl i soudní dohled, protože ta byla celkem i agresivní jo. Tady u té druhé je to pořád jako na hraně, ale dá se s ní domluvit.“*

Odpověď sociální pracovnice číslo 2 byla zaměřena i na vztah přímo v rodině. Kdy odpověděla, že *„Ta spolupráce byla nejhorší. Jako matce nešlo rozumět, byla hrozně vznětlivá, no prostě to bylo hrozný. Ten vztah mezi matkou a dcerou bylo děsný. Obviňovaly se, takový ty hádky ženský, ale jiný no.“*

Sociální pracovnice číslo 3 se vyjádřila k práci s rodičem následovně *„No, to prostě bylo těžké. Jako on neviděl nic špatně. Takže domluvit se na něčem to prostě bylo těžký. Myslel*

si, že vše dělá dobře. Ale nenechal si vysvětlit, že dítě potřebuje jiný styl výchovy, jiný přístup prostě.“

Odpověď sociální pracovnice číslo 4 byla taková „Prostě rodiče byli zastánci toho, že prostě už je velká, že se dokáže o sebe postarat a že nepotřebuje žádnou pomoc v tomhle ohledu, což je úplně nepochopitelné. Řešit pak takovou situaci s lidmi, kteří to nevidí jako problém je pak prostě šíleně složité. Jako z mého hlediska je nejhorší to, že tohle je věc, která ji může ohrozit i v budoucím životě, proto je důležitý to řešit zavčas.“

Sociální pracovnice číslo 5 odpověděla „Jako otce jsem viděla párkrát. Ten nemá čas nebo je v práci, ale s pěstounkou je všechno úplně v pořádku. S ní se vždycky dá domluvit, vždycky byla na holčičku hodná. Nikdy se nestalo, že by tady řvala nebo něco.“

Sociální pracovnice číslo 6 uvedla „No tak se strejdou v pohodě, ten vždycky vyšel vstříc, snažil se, vždy jsme spolu komunikovali. Ozval se sám, informoval mě, tak žádný problém nebyl. No a matka, to je opak. Tam, když jsem se neozvala já, tak nikdo. Někdy se tu zjevila a řvala, ale to fakt tak dvakrát. Pak už se neozývala vůbec, a když už došla, tak teda dělala jen problémy a odporovala a nebyla schopna se nijak domluvit. Takže to byl problém.“ Dále k tomu dodala „Prostě se nedá s tou matkou domluvit. Nedá prostě a matka to nechápe, nejeví zájem, prostě to jinak nejde a myslím si, že nedojde k žádnému zlepšení. Jako tady u strejdy jsou spokojený, veselý. Ti starší už nechcou s matkou nic společného no, takže ono to asi jinak prostě nebude. A tak ono to takhle prostě je dobře.“

Pouze jedinou odlišnou odpověď, co se týče obvinění od rodiny, uvedla sociální pracovnice číslo 7, která uvedla, že „Zejména ten bratr, částečně i matka, tak místo, aby ji pomáhali, tak ji obviňovali z toho, co se jako stalo. Takže bratr ten to do dneška jako nerozdýchal a viní tu sestru, že je otec ve vězení.“ Dále se vyjádřila k práci s rodinou, kde odpověděla „Tak ta spolupráce prostě byla taková všelijaká, já jsem s rodinou teda nějakým způsobem pracovala. Ale jak říkám, oni odmítali, no prostě s tou matkou to nešlo ze začátku vůbec. Ta rodina je na tom fakt úplně jinak, oni nechápali, že to, co se stalo je jako problém.“

Sociální pracovnice číslo 8 se vyjádřila následovně „No a pro nás potom z toho vyplynula další část, kdy jsme teda museli informovat toho otce no. Ono se to musí prostě od soudu doručit domů žejo, takže to už samozřejmě pěkný nebylo no. Byly z toho samozřejmě stížnosti na nás, co jsme všechno udělali špatně..no prostě my se snažili, aby to prostě pochopil, aby teda když do rodiny nezapadá, dobře, tak ať to přijme a ať je teda u babičky, kde mu bude dobře jo. Všem bude dobře a hotovo. Z jeho podání jako vyplivalo, že teda ty práce tam jako

kluk dělal, ale vlastně proč ne, ať něco kluk umí, ať je vedenej k práci, že on taky musel a tak. Jako rozpor byl, co se týče výletů a toho jídla, že on teda nechtěl nikam jet, tak jsme ho nechali doma a podobně no. Tak jsem říkala jako a je to v pořádku nechat doma dítě bez klíčů? Že ho jako necháte na dvoře? No, a to prostě mu nedocházelo no, takže to bylo náročný.“ Dále dodala „Prostě se vztekal, taky jako placení prarodičům výživný, to taky byl problém. Taky se vyslychalo jako neskutečně moc lidí, jako samozřejmě ty výhružky na nás a stížnosti, tak se sneslo i na starostu a na všechny.“

Kategorie č. 5: Následky rodičů

Vlastnosti	Dimenzionální rozsah
Odsouzení	Časté – méně časté
Vazba	Časté – méně časté
Stále v řešení policie	Obvyklé – neobvyklé

Při dořešení problému dochází k následkům, které v tomto případě postihnou rodiče. Velmi neobvyklé a málo časté je, že situace trvá delší dobu a stále nedochází k finálnímu rozhodnutí. Avšak pokud se zaměříme na samotné odsouzení rodičů, tak v tomto případě bylo zjištěno, že je to nerozhodné. Pouze polovina sociálních pracovníků odpověděla, že rodič byl odsouzen. Zbylé sociální pracovníce sdělily, že k žádnému trestnímu řízení nedošlo, což je v pořádku, pokud se jedná o situaci, která se stále sleduje a dochází k nějakému zlepšení. Ovšem samozřejmě jsou situace, kde není co řešit a rodič je ihned odsouzen.

Sociální pracovníce číslo 2 odpověděla „*A rodiče teda byli odsouzeni. Matka podmíněně, otec nepodmíněně, oba teda za týraní. No a před výkonem zdrhl. Zdrhl někam na Slovensko a co pak no. No došlo k nejhoršímu, on se oběsil v lese.*“

Sociální pracovníce číslo 3 odpověděla odlišně. Uvedla, že „*S tatínkem je to teda v řešení stále, tam nám policie nedala ještě vědět, jak to teda bylo a je, co se týče toho násilí no. Jako říkám, spíš za nás to byla asi nějaká forma nevhodného výchovného vedení toho otce no. Ale do jaké míry prostě jestli to je trestný čin nebo ne, to jsme nebyli zatím od policie kontaktováni.*“

Sociální pracovníce číslo 6 uvedla „*No, takže z těch výpovědí svědků vyplynulo, že k zanedbávání docházelo a matka dostala podmínku, byla tedy odsouzena.*“

Odpověď sociální pracovnice číslo 7 byla odlišná v první části, kdy se jednalo o vazbu. Nejprve uvedla „*No, ten otec byl vzatej do vazby, byli vyslechnutí, jak tady ta, tak sourozenci a matka. Když to zkrátím, dopadlo to tak, že otec odešel do vazby, takže ta rodina nebo ty děti byly zabezpečeny vůči tomu otci, kterej by mohl nedej bože třeba ještě páchat, a teď dalo by se říct, že už by mohlo být vše v pořádku.*“ A poté dodala „*Otec dneska už je teda ve vězení, byl odsouzenej na pět let. Ten otec to u soudu jako částečně přijal no, ale jakmile do toho vstoupil právník, tak začali bojovat, ale on jako se dejme tomu částečně nějak málo přiznal, takže. Jo, házel to ale na dceru, že to je její aktivita, ale naštěstí to jako nemůže obstát, to prostě ne fakt. Byly stejně provedeny genetický posudky a z toho to jako vyplynulo žejo, takže, nebylo co řešit. Něco málo si odseděl ve vazbě.*“

Sociální pracovnice číslo 8 odpověděla „*A skončilo to tak, že byl odsouzenej, měl to s podmínkou, nešel natvrdo do výkonu no.*“

Kategorie č. 6: Pomoc dětem

Vlastnosti	Dimenzionální rozsah
Odborná a sociální pomoc	Maximální – minimální
Speciální a odborná péče	Časté – méně časté
Umístění dítěte do zařízení	Časté – méně časté
Medikace	Časté – méně časté

Samozřejmostí je, že dítěti musí být poskytnuta odborná pomoc jakéhokoliv typu. Zde bylo otázkou, zda sociální pracovnice dítěti poskytují maximální pomoc, což se mi ve všech případech potvrdilo. Myslím si, že to je velmi dobré zjištění, že sociální pracovníci dělají svou práci správně a snaží se, aby dítě bylo zabezpečeno a aby se mu dostala tak velká pomoc, jak jen potřebuje.

Sociální pracovnice číslo 1 odpověděla velmi rozsáhle a dotkla se všech zmíněných oblastí. Uvedla, že „*Následně byla zprostředkována, dneska se tomu říká saska žejo, sociální asistence. Takže tam dojížděla x let tady ta asistentka.*“ Dále se vyjádřila k speciální péči a uvedla „*No, mezitím dítě rostlo a nastoupilo do školy, ukázalo se, že ještě navíc je mentálně retardované, takže mělo různý zase služby, já nevím, spc, žejo. No, museli dojíždět nebo jezdila v podstatě paní z spc do té školy. Navštěvovali i psychiatra a psychologa, v podstatě dítě bylo teda zdravý jo, nebylo tam, že by měl nějakou vážnější chorobu. Tak, ve škole to došlo k tomu asistentovi zase, protože spc ho vyhodnotilo, že potřebuje teda vzdělávání podle speciálního*“

programu. Takže tam byly školní vzdělávací plány. Už nevím, podle kterého to bylo, ono jich je víc žejo. Individuální vzdělávací plán, takže mají různý úrovně. To už je potom věc školy.“ Dále pokračovala, co se týče sociální pomoci a dodala „Taky jsme opakovaně s paní řešili udržování té hygieny, docházka do školy žejo, dítě bylo mnohdy cítit. Takže jsme měli ve škole opakovaně výchovné komise. Potom jsme to řešili zase případovými konferencemi, jestli víte, to tady máme. Takže případové konference. Byl nastaven ipod, individuální plán ochrany dítěte. Takže to tam všechno bylo defakto hodně podrobně napsaný, kolikrát denně nebo týdně má uklidit a tak.“ A v poslední řadě se vyjádřila i k umístění dítěte a medikaci. Odpověděla „No v té době jsem i zvažovala, že bych to dítě umístila. Ale vzhledem, žejo k tomu postižení, tak tenkrát jsem to i konzultovala. Tady máme supervizi, se supervizorkou. Ale vzhledem k tomu postižení jsme to vyhodnotily, že bude lepší teda opravdu využívat tady těch všech možností těch služeb a tak, podpory matky, protože vlastně by to dítě vyrůstalo v nějakém ústavu no.. Navíc to dítě ještě jakoby se rozvíjí porucha nějaké sexuální identity. Takže je to kluk, ale má rád ženský šaty a tak no. Takže podařilo se aspoň, že ta paní s ním chodila k psychiatrovi, dítě bylo medikovaný.“

Sociální pracovnice číslo 2 odpověděla na oblast sociální pomoci následovně „No, pak začal kolotoč, takže výslechy, policie, jezdí se za holkou, ta nechce vidět matku, pak naopak. Takže matka nechce vidět dceru. Muselo se taky hlavně chodit do té rodiny, protože tam jsou další nezletilý děti jo. Takže každej říká něco jinýho. Zprávy od doktorů, školy, školky no prostě policie a tak. Prověřovalo se to prostě ze všech stran.“ Poté se vyjádřila k oblasti umístění dítěte a odpověděla „Takže byla nařízena ústavní výchova, pak jako to trestní řízení dělal někdo jinej, takže to já ani nevím, co se týče těch rodičů jo. Takže tam akorát pak státní zastupitel si vyžádal zprávu a podal návrh na odebrání rodičů zodpovědnosti. Takže matce byla odebrána zodpovědnost.“

Sociální pracovnice číslo 3 odpověděla „No tak jste začali s tatínkem pracovat, nějakým způsobem jsme ho k tomu vedli, aby s klukem teda pracoval právě jinak. Někaké to poradenství žejo, největší posun byl v tom, že jsme tatínka donutili vyhledat opravdu lékařskou pomoc s tím, že dítě bylo umístěno do psychiatrické léčebny do Bíteše a dva měsíce. No vyšla zpráva, jako co se týče těch poruch a doporučení. Takže dá se říct, že ten posun tam byl. Ale ze začátku hodně těžké jako tatínka motivovat, prostě mu říct, že se synem není něco v pořádku, že je potřeba něco dělat.“

Sociální pracovnice číslo 4 uvedla odpověď v oblasti speciální a odborné péče následovně „*Hlavně ji byla ze strany soudu nařízena terapeutická péče jo, protože oni odmítali všechno.*“

K oblasti speciální a odborné péče se vyjádřila i sociální pracovnice číslo 5, která uvedla, že „*Začala chodit do školky teda, ale s dětmi se moc nebavila, dost věcí vlastně nechápala v té školce, takže se dostala do péče psychiatricky. No a už v té školce se vlastně stávalo, že holčička někomu občas něco ukradla ona, jako celkově měla prostě takovej nižší intelekt, byla trošku mentálně zaostalejší.*“ Ihned dodala „*Celkově ta holčička měla prostě krátkodobou paměť, takže co se doma naučila jeden den, tak druhý den už nevěděla. Takže vlastně všechno se opakovalo stále a stále dokola. Ve škole teda jako žádného asistenta nemá, ale má speciální podpůrný program, který ve škole dodržuje a jedenkrát týdně chodí za speciální pedagožkou.*“ Dále odpověděla i co se týče sociální a odborné pomoci následující „*Já osobně jsem tady vypracovávala zprávu policii, chodila jsem do rodiny, psala jsem tam vlastně, že holčička je těžko vychovatelná, že je to s ní složité. Ale nikdy jsem si nevšimla, že by měla nějaké modřiny, opakovaně jsem taky s ním mluvila, někdy si nestěžovala na nic, takže nevím.*“

Sociální pracovnice číslo 6 odpověděla „*Tak jako v rámci své práce jsem prostě domluvila schůzku, že se domluvíme prostě na tom, jak a kdy si děti bude matka brát, že uděláme nějakou mimosoudní dohodu, ať se to konečně nějak vyřeší a může ty děti vidat. Že to prostě pořešíme, nastavíme pravidla. Strejda s tím prostě problém neměl, ale matka to opět odmítla, že se poradila s právníkama. Takže asi tak no.*“

Sociální pracovnice číslo 7 uvedla „*Tak my jsme potřebovali tu holku zajistit. Zvažovalo se teda mnoho zařízení, ale to bylo úskalí jo. Že jsme nevěděli kam. Kam tu holku prostě umístit těhotnou. A zároveň ji prostě pomáhat.*“

Sociální pracovnice číslo 8 odpověděla „*No, když zjistíte, že děcko jako už se chtělo zabít, takže to jsme hned teda jeli do školy. Škola nám vlastně umožnila s ním mluvit bez všech osob. No a my se musíme ptát, jestli tam chce někoho, ke komu má důvěru a ten chlapec vůbec nechtěl, mluvil s náma normálně sám.*“ Dále dodala „*Takže se nám podařilo oslovit babičku s dědou, ty doplnili to, co oni věděli, že ten táta jim teda zakazoval s ním mluvit, že dědeček mu jako vezl někdy jídlo. Otec vždy ale hned na dědečka prostě řval, jako co si to dovoluje, takže. No, prostě bylo to naléhavý.*“

Kategorie č. 7: Překážky při řešení

Vlastnosti	Dimenzionální rozsah
Úskalí	Stejně – rozdílné

Sociální pracovníci při veškerých řešeních problémů naráželi na překážky, se kterými se musí potýkat. V této kategorii jsem se zaměřila tedy na překážky při řešení, které souvisí se syndromem CAN a případy, které mi byly sděleny. Myslela jsem si, že při rozhovorech narazím na úskalí, které se mohou shodovat. Avšak bylo zjištěno, že úskalí je opravdu mnoho. Každá sociální pracovníce mi odpověděla jiné úskalí, které se při řešení objevilo. Myslím si, že je důležité, aby se do budoucna některá úskalí, které mohou, minimalizovala, jelikož už tak je tato práce náročná a vyčerpávající.

Sociální pracovníce číslo 1 uvedla „*Problém je většinou je přesvědčit, že by měli něco dělat, že by měli udělat nějakou změnu, protože oni si to nepřipouští no. Nepřipouští si, že by tam teda byla nějaká možnost něco změnit. Tady paní celou dobu, že má všechno, co by měnila žejo a tak. Takže tohle je no, přesvědčit je, že by to mohlo být jinak.*“ Také dodala „*A taky ten psychiatr no. Sehnat ho v dnešní době, to je něco neskutečného.*“

Sociální pracovníce číslo 2 odpověděla „*No, jako úskalí... ten vztah matka a dcera, tam snaha byla, ale to nešlo prostě.*“

Sociální pracovníce číslo 3 uvedla také odlišnou odpověď. Uvedla „*Co se týká jakoby za mě, ten svízel to je prostě lékařská pomoc. Nevíme nikdy, jak moc je to psychiatrické, jak moc problémové a tohle, jak bych to řekla. Jakoby určit tu hranici, kdy je to ještě v pohodě a kdy už není a jakým způsobem k tomu dítěti přistupovat. To je prostě za mě jako pro sociálního pracovníka fakt těžké no. Ta lékařská stránka.*“

Další rozdílnou odpověď jsem dostala i od sociální pracovníce číslo 4, která odpověděla „*Určitě, no, to úskalí bylo hlavně v bagatelizaci těch rodičů jo. Jako rodiče naprosto to neřešili, říkali, že se to stává, že se to dítě může běžně a vůbec si neuvědomovali, jak je to závažná situace prostě. Říkali, že se jí omluvil a že se nic vlastně nestalo... No jim to připadalo prostě normální. Což je to úskalí, protože rodiče neměli zájem ani potřebu to řešit.*“

Sociální pracovníce číslo 5 uvedla „*Jako úskalím je prostě policie. Jednoznačně, já se tam byla i dotazovat. Protože to se nikam nehnulo. Rodiče se nestarali, tak teda začala být u pěstounky..no.., ale prostě vzhledem k problému, tak prostě nebyl ještě výslech holky ani*

pěstounky, takže dva měsíce jsou pryč a stále nic. Já pak nevím, co s holkou bude no, to je těžký. Takže úskalí je tady určitě jednání policie, které trvá dlouho, jelikož teď nás tlačí už čas a já nevím.“

Sociální pracovnice číslo 6 odpověděla „*No, úskalím teda bylo to, že vlastně na začátku pochybil soud, kdy se matka odvolala na předběžko, no a krajský soud to shodil, že tam není daná lhůta, která tam ovšem byla napsána, takže. Všechno se to zrušilo, takže to probíhalo znovu všechno celý.“*

Odlišná odpověď byla i od sociální pracovnice číslo 7, která uvedla „*Úskalí je to, že prostě to trvá dlouho no tady ty věci soudní a tak. Jako prostě to jsou věci, který se musí nějak řešit hned. My hned musíme to dítě vytrhnout z toho prostředí jo. A místo, aby vlastně bylo chráněno tím, že nebude mít k němu přístup, ten, kdo mu zřejmě ublížil, tak to taky prostě nebylo v tom začátku. Ona je oběť dvakrát prostě. Poprvý, že se jí stalo, co stalo a podruhé, že musela odejít jako.“*

V poslední řadě odpověděla i sociální pracovnice číslo 8, jejíž odpověď byla také odlišná jako předešlé. Odpověděla „*Kupodivu ten kluk byl zdravěj, jako takhle, buď to byl teda tak zdravěj, že k doktorce nemusel, nebo když mu něco bylo, tak tam s ním nešli, jo. Ale že by doktorka prostě něco napsala nebo něco. Jo, mohl mít splněný očkování, to jo, ale že by tam mezitím s ním jako dva roky nikdo nešel, nebo tam nebyla nemocnost, to je potom taky těžký. Člověk pak jako čeho by se chytil, když si žádá zprávy od doktorů, školy jo. Takže ta doktorka jako neměla co napsat třeba, mohla si to tak jen vyhodnotit. Tohle je to úskalí, prostě reakce společnosti. Pokud je prostě problém a my se jich ptali, tak člověku pak spadne brada, co se jako dozví prostě. Ale že by to jako oznámili, protože anonymně to jde, tak tohle prostě ne, to nebylo. Půl vesnice, kde teda jako bydleli, tak to věděli a nikdo neměl potřebu to řešit jo.“* Dále dodala „*Taky, když to vezmu všeobecně, tak úskalím jsou doktoři. Jako tady se stává hodně věcí a potřebujeme na vyšetření prostě s dítětem, kdy je potřeba ho vyšetřit, tak jako chápu, že jedou podle pacientů, ale když je to takhle akutní? Nevím no. Jako ještě se zeptají přes čekárnu, proč jsme tam. Takže jak my to tam máme vykládat. Snažíme se to jako domlouvat telefonicky, ale řeknou, že máme počkat. Jo a já tam pak mám jít akutně s dítětem na vyšetření, ať už skrz týrání nebo znásilnění a já tam mám s ní čekat.“*

Kategorie č. 8: Úprava vztahů

Vlastnosti	Dimenzionální rozsah
Svěření do péče	Časté – ojedinělé
Pěstounská péče	Obvyklé – neobvyklé
Matka samoživitelka	Časté – ojedinělé

V případě, kdy dítě musí být zabezpečeno, dochází k jednání sociálních pracovníků, kteří rozhodují, jaké možnosti jsou pro dané dítě nejlepší. Nejčastěji bylo dítě svěřeno do péče jiné osoby, která byla příbuzná. Tento fakt jsem předpovídala, jelikož je to nejčastější a nejlepší řešení, aby dítě vyrůstalo s někým, koho zná a kdo je mu blízký. Naopak velmi neobvyklá byla pěstounská péče, což bylo opět předvídatelné, jelikož pěstounů je velmi málo. Celkově bych řekla, že je to velmi individuální, jelikož se nikdy neví, z jaké rodiny dítě pochází, zda má možnost být u někoho z rodiny atd. Dále bylo zjištěno, že případy se týkají matek samoživitelek pouze ojediněle. V této oblasti jsem spíše čekala, že se bude jednat o více samostatně žijících matek, což se mi vyvrátilo. Byly zde i úplné rodiny, kde docházelo k týrání ze strany obou rodičů nebo naopak v jednom případě se jednalo o otce, který žije s dítětem sám.

Sociální pracovnice číslo 1 uvedla „*Jedná se o matku samoživitelku řekněme, neprovdanou matku a tenkrát nám to oznámili.*“ Dále dodala „*Tak tam došlo k určení otcovství a současně se upravily poměry, že dítě bylo svěřeno do péče matky a otci stanoveno výživné. Ale otec neměl vlastně zájem o to dítě.*“

Sociální pracovnice číslo 5 odpověděla „*A zhruba od čtyř let je holčička svěřené do péče babičky, respektive nevlastní babičky.*“ Dále dodala „*Věděla, že ta péče matky je špatná. Takže nakonec požádala ta babička o svěřeni holčičky do své péče. No a soud nakonec teda rozhodla, že bude svěřena do péče babičky.*“

Sociální pracovnice číslo 6 uvedla „*Tak teda, jedná se o rodinu, kdy matka žije s dětmi sama. Původně teda nespádala rodina pod náš ospod, protože nežili tady. Tam si matka pořídila jedno dítě, kdy jeho otec není uveden teda v rodném listě. No a pak si matka pořídila další tři děti s někým, kdo je vlastně už v podstatě bezdomovec. Takže ten kontakt s dětmi tam neprobíhal.*“ Dále pokračovala „*No a v té době se to dostalo k nám na ospod, kdy matka požádala o svěřeni do své péče. Matce tedy byly svěřeny do péče, ale začalo se s rodinou více pracovat jo. Protože ty děti byly ohrožené.*“ Následně se vyjádřila ohledně pěstounské péče a dodala „*Ten strýc se teda stal pěstounem a měl všechny tři děti u sebe a pečoval o ně.*“

Sociální pracovnice číslo 7 odpověděla „*Tak my jsme potřebovali tu holku zajistit. To dopadlo tak, že těhotnou, to jí bylo šestnáct, tak jsme ji umístili do prostředí pěstounské péče na přechodnou dobu.*“

K této kategorii se vyjádřila i sociální pracovnice číslo 8, která uvedla „*No, on už tady v evidenci teda u nás byl, ale v souvislosti s tím, že mu zemřela maminka. Takže ho vychovával otec. A ten otec si teda našel přítelkyni potom no a žil tam kluk s nima, na vesnici. Ten chlapec zůstal jako v kontaktu částečně s tou stranou matky, jako s babičkou a dědečkem. Ale byl tam vliv toho otce, on to chtěl omezit.*“ A následně po pár jiných odpovědích na jiné otázky dodala „*Byť jsme chlapci teda říkali, že to bude trvat dlouho, tak hned teda druhý den jsme ve škole ho předali prarodičům no. Takže on byl jako rád, že to teda trvalo naštěstí takhle krátce no.*“

8 Diskuze

Z výzkumu vyplynulo, že oznámení o podezření na syndrom CAN přichází pokaždé od někoho jiného. Nejspíše je to z toho důvodu, že případy jsou vždy individuální a každé dítě je jiné. Také záleží na tom, o jakou formu syndromu CAN se jedná, jelikož například sexuální zneužití se v anonymním oznámení pravděpodobně neobjeví. Z rozhovorů jsem zjistila, že je to velmi rozmanité a sociální pracovníci na OSPODU spolupracují s mnohými odborníky a institucemi.

Dále jsem zjistila, že spolupráce s rodiči, respektive s rodinou je velmi náročná, a především nejnepříjemnější část při řešení případu. Většinou je spolupráce a komunikace odmítavá až agresivní. Rodiče si v mnoha situacích nepřipouští problém, který v rodině nastal a neuvědomují si důležitost řešení. Toto zjištění mohu doložit na následných tvrzení sociálních pracovníků: „*Ta spolupráce byla nejhorší.*“ , „*Prostě se nedá s tou matkou domluvit*“ nebo „*Jako on neviděl nic špatně.*“ Nestalo se, že by některá ze sociálních pracovníků měla odlišný názor na spolupráci s rodinou.

Mým hlavním cílem bylo popsat a zjistit postupy sociálních pracovníků při podezření na syndrom CAN. Po rozhovorech a analýze výzkumu jsem zjistila, že každý sociální pracovník jedná odlišně. Jde o to, že jak už jsem zmínila, každý případ je individuální a je potřeba k němu tak přistupovat. Také se domnívám, že každý sociální pracovník má jinou osobnost, tudíž řešení a postup jednotlivého sociálního pracovníka bude jiný, ale v jádru stejný. Ve výzkumu jsem měla odlišné případy, tudíž jsem nemohla najít vždy stejné řešení, avšak role sociálních pracovníků je velmi důležitá část. V každém případě je popsán postup sociálního pracovníka, který je v dané situaci nejlepším řešením. Mohu říct, že po rozhovorech se sociálními pracovníky nikdy nedošlo k tomu, že by některý z nich pochybil při řešení případu, jelikož jsem se vždy zeptala na aktuální situaci dítěte a ve většině případů došlo ke zlepšení. Sociální pracovník vždy jednal v zájmu dítěte a rozhodl tak, aby se dítě mělo nejlépe. V porovnání s jiným výzkumem, který se týče syndromu CAN jsem zjistila, že jednotlivé případy opravdu vyžadují individuální a racionální přístup, kdy případy mají společně pouze trestní řízení. Tudíž mohu říct, že v mém výzkumu se potvrdilo tvrzení, že postup sociálního pracovníka bude vždy jiný, ale v jádru stejný.

Z výzkumu jsem také zjistila, že úskalí jsou pro každého sociálního pracovníka jiná. Nestalo se, že by některý z nich odpověděl stejně, proto si myslím, že je toho opravdu

hodně, kde se naráží na různé problémy při řešení případů. Jelikož sociální pracovník spolupracuje s mnoha institucemi a odborníky, tak mezi nimi dochází často ke konfliktům. V porovnání s jiným výzkumem Janečkové (2009) jsem zjistila, že policie často neinformuje o prošetření případu včas, tudíž mezi policií a OSPODEM dochází ke konfliktu. Pokud toto tvrzení porovnám s mým výsledkem, co se týče úskalí sociálních pracovníků, tak mohu říct, že většina sociálních pracovníků odpověděly jiné úskalí, pouze jedna z nich odpověděla, že policie nejedná včas. Sociální pracovnice uvedla, že *„Jako úskalím je prostě policie. Jednoznačně, já se tam byla i dotazovat. Protože to se nikam nehnulo.“* Dále bych zmínila, že v porovnání s dalším výzkumem Jüttnerové (2019), co se týče úskalí spolupráce se školou, jsem zjistila, že sociální pracovníci by uvítali, aby jejich spolupráce byla lepší, jelikož školy podávají zprávy pozdě. V mém výzkumu se z hlediska úskalí takový problém nevyskytuje. Sociální pracovnice neuvedly, že by měly problém se školou, naopak uvedly, že oznámení o podezření na syndrom CAN přišlo ve dvou případech právě od školy. Sociální pracovnice uvedly, že *„Tento případ se teda řešil s policií. Ale to oznámení tedy přišlo ze strany školy“* a *„Oni podali to oznámení a nabalilo se na to takový to další, že teda u chlapce delší dobu pozorují.“* V poslední řadě jsem porovnala úskalí, které se týče dlouhodobosti vyšetřování případu, kdy v porovnání s výzkumem Šulcové (2019) jsem zjistila, že příčinou dlouhodobého procesu vyšetřování byla lhostejnost a nezáměr okolí, policie a lékařů. V porovnání s mým výzkumem mohu toto tvrzení potvrdit. V mém výzkumu se objevuje úskalí sociálních pracovníků, které se týče pochybení soudu, nezáměr lékařů a reakce společnosti. Sociální pracovnice odpověděly, že *„No, úskalím teda bylo to, že vlastně na začátku pochybil soud“* dále *„Ale že by doktorka prostě něco napsala nebo něco. Jo, mohl mít splněný očkování, to jo, ale že by tam mezitím s ním jako dva roky nikdo nešel, nebo tak nebyla nemocnost, to je potom taky těžký“* a *„Úskalí, prostě reakce společnosti. Pokud je prostě problém a my se jich ptali, tak člověku pak spadne brada, co se jako dozví prostě. Ale že by to jako oznámili, protože anonymně to jde, tak tohle prostě ne.“*

Myslím si, že tak rozdílné výsledky jsou očekávatelné vzhledem k tomu, že se nejedná o podobné případy. Avšak co se týče úskalí, na která sociální pracovníci narážejí, tak zde jsem čekala, že se v některých oblastech shodnou, ale k tomu nedošlo. Proto se domnívám, že jsou to úskalí, která nenastávají pravidelně, ale spíše ojediněle a není potřeba tomu prozatím věnovat takovou pozornost. Největší shoda byla v již zmíněné spolupráci s rodinou. Takový výsledek jsem předpokládala, jelikož si myslím, že většina rodičů, kteří se dostanou do situace, kdy se jedná o ubližování dítěti apod., se nějakým způsobem bojí OSPODU a tímto jednáním se tzv. brání. Naopak se také může jednat o to, že rodiče si neuvědomují, že jejich chování k dítěti je

špatné, což se mi v mnoha rozhovorech potvrdilo. Samozřejmě si také myslím, že je to špatný a nevhodný přístup ze strany rodičů, ale nastává to ve většině případů.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se týkala role sociálního pracovníka při podezření na syndrom CAN. Také se zabývala postupy jednotlivých sociálních pracovníků při řešení případů. Lze říct, že celková role sociálního pracovníka na OSPODU je opravdu složitá a náročná práce, která vyžaduje celoživotní vzdělávání a také psychohygienu.

Cílem praktické části bakalářské práce bylo zjistit, jakou roli má sociální pracovník při podezření na syndrom CAN. Výzkum byl realizován tedy se sociálními pracovníky na OSPODU, kteří vykonávají svou práci v Třebíči a okolí. Výzkum byl proveden pomocí kvalitativní metody a sběr dat pomocí polostrukturovaného rozhovoru. Hlavní výzkumný problém byl doplněn dílčími otázkami.

Téma mé bakalářské práce bylo vybráno záměrně a dobrovolně, jelikož jsem chtěla více poukázat na problematiku syndromu CAN. Mnoho lidí neví, co tento syndrom znamená a o jakou problematiku se jedná, proto jsem si vybrala toto téma. Je důležité, aby měl každý člověk přehled o tom, jak tento syndrom ovlivňuje životy dětí, které žijí v domácnosti, která jim syndrom způsobila. Také je důležité znát tuto problematiku do budoucna, aby každý člověk, který plánuje potomka věděl, jak by se nemělo k dítěti přistupovat.

V teoretické části je krátce popsána historie syndromu CAN a dále podrobně popsána problematika syndromu CAN a jednotlivé formy. Také je zde zahrnuta prevence a postup orgánů při podezření na syndrom CAN. Na teoretickou část navazuje praktická část. Hlavním cílem bylo popsat a zjistit postupy sociálních pracovníků při podezření na syndrom CAN. Abych došla k takovému cíli, tak jsem se zároveň zaměřila na spolupráci s rodinou, celkovou roli sociálního pracovníka a na úskalí, která sociální pracovníky potkávají při každém řešení případů. K realizaci výzkumu jsem zvolila kvalitativní přístup, jelikož jsem chtěla posbírat podrobné informace k jednotlivým případům. Jako metodu sběru dat jsem si zvolila polostrukturovaný rozhovor, který jsem využila při rozhovorech se sociálními pracovníky OSPODU. Následně jsem výzkum vyhodnotila za pomoci otevřeného kódování.

Domnívám se, že stanoveného cíle bylo v rámci výzkumu dosaženo. Pomocí odpovědí dílčích výzkumných otázek jsem dosáhla splnit hlavní cíl a poukázat na celkovou roli a postup sociálního pracovníka při podezření na syndrom CAN u dětí. Jak jsem již zmínila, tak role sociálního pracovníka je opravdu náročná a vyžaduje zkušenosti. Sociální pracovník jedná při každém případě individuálně, což jsem při výzkumném šetření zjistila. Zjistila jsem, jak

sociální pracovník jedná při spolupráci s rodiči, a jak náročná tato oblast je. Jedná se o oblast, která je pro sociální pracovníky výzvou, jelikož spolupráce s lidmi, kteří si neuvědomují situaci vyžaduje trpělivost a zachování profesionálního přístupu. Také jsem zjistila, že je mnoho rozdílných úskalí, na které sociální pracovníci narážejí. Při takových úskalí musí sociální pracovníci jednat a snažit se vyřešit situaci tak, aby vše dopadlo dobře a správně.

Také bych chtěla zmínit, že v rámci výzkumného šetření jsem narazila i na informace, které nebyly mým cílem, ale považuji je za zajímavé, například následky rodičů. Ve výzkumu jsem zjistila, že ve většině případů jsou rodiče odsouzeni. Jelikož jsem o tomto faktu nevěděla, tak ho považuji za zajímavý. Myslela jsem si, že ve většině případech řešení situace trvá mnohem déle a nedochází tak často k odsouzení. Také bych chtěla zmínit uvědomění rodičů, což také nebylo mým cílem. Z výzkumného šetření jsem zjistila, že rodiče si velmi často neuvědomují důležitost situace a nepřipouští si, že se dopouští trestného činu. Domnívala jsem se, že rodiče v takové situaci mohou mít spíše strach, že jim dítě bude odebráno a situaci budou řešit, ale většinou k tomu nedochází. Rodiče si velmi často myslí, že dítěti není ubližováno a je vše v pořádku.

Celkové výsledky nelze ovšem považovat za obecné, jelikož neplatí při každém případě. Výsledky platí pouze pro ty případy, které jsou součástí mého výzkumu. Jedná o výsledky, které poukázaly na problematiku syndromu CAN a přiblížily roli sociálního pracovníka OSPODU.

Seznam literatury

- BECHYŇOVÁ, Věra a kol., 2014. *Nové poznatky v syndromu CAN a multidisciplinární spolupráce: sborník prezentací ze seminářů.* <https://www.ireas.cz/> [online]. [cit. 2022-07-27]. Dostupné z: <https://www.ireas.cz/en/cmsmayan/download/51>
- BOUKALOVÁ, Hedvika, 2018. *Münchhausenův syndrom v zastoupení – když rodič dělá ze zdravého dítěte nemocné. Šance dětem.* [online]. [cit. 2022-07-27]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/munchhausenuv-syndrom-v-zastoupeni-kdyz-rodic-dela-ze-zdraveho-ditete-nemocne>
- DUNOVSKÝ, Jiří, Zdeněk DYTRYCH a Zdeněk MATĚJČEK a kol., 1995. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě.* Praha: Grada. ISBN 80-716-9192-5.
- ELLIOTT, Julian a Maurice PLACE, 2002. *Dítě v nesnázích: prevence, příčiny, terapie.* Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 80-247-0182-0.
- ELLIOTT, Michele, 2000. *Jak ochránit své dítě.* Vyd. 3. Praha: Portál. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-7178-419-2.
- Centers for Disease Control and Prevention, 2022. *Fast Facts: Preventing Child Abuse & Neglect* [online]. [cit. 2022-10-25]. Dostupné z: <https://www.cdc.gov/violenceprevention/childabuseandneglect/fastfact.html#>
- FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA, 2014. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení.* 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5046-0.
- HENDL, Jan, 2016. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace.* Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0982-9.
- JANEČKOVÁ, Petra, 2009. *Syndrom zanedbávaného, zneužívaného a týraného dítěte.* <https://theses.cz/> [online]. České Budějovice. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/9z7mhr/403295>
- JÜTTNEROVÁ, Petra, 2020. *Syndrom týraného, zneužívaného či zanedbávaného dítěte a systém pomoci.* <https://is.slu.cz/> [online]. Opava. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: https://is.slu.cz/th/zgfb8/FVP_BP_2020_Syndrom_CAN_Juttnerova_Petra.pdf

- MUFSON, Susan a Rachel KRANZ, 1996. *O týrání a zneužívání*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. Linka důvěry. ISBN 80-7106-194-8.
- MYDLÍKOVÁ, Eva, Jaroslav SLANÝ a Mariana KOVÁČOVÁ, 2021. *Diagnostika syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte*. Přeložila Milada HOLIČKOVÁ. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1834-0.
- NOVOTNÁ, Věra, 2013. OCHRANA DĚTÍ TÝRANÝCH, ZNEUŽÍVANÝCH a ZANEDBÁVANÝCH. <https://m.kr-vysocina.cz/> [online]. [cit. 2022-07-27]. Dostupné z: https://m.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4051893
- PEMOVÁ, Terezie a Radek PTÁČEK, 2022. *Data o dětech: sociálně-právní ochrana dětí v České republice v datech*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-1338-5.
- PEMOVÁ, Terezie a Radek PTÁČEK, 2016. *Zanedbávání dětí: příčiny, důsledky a možnosti hodnocení*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5695-0.
- PÖTHER, Petr, 1999. *Dítě v ohrožení*. 2. rozš. vyd. Praha: G plus G. Zde a nyní (G plus G). ISBN 80-86103-21-8.
- PRESSLEROVÁ, Pavla, 2012. Syndrom CAN. <https://sancedetem.cz/> [online]. 2012 [cit. 2022-07-27]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/syndrom-can>
- PROCHÁZKOVÁ, Jana, 2013. Posuzování dětí v trestních věcech. *E- psychologie - ČMPS* [online]. 7(2), 3 [cit. 2022-07-27]. Dostupné z: <https://www.e-psycholog.eu/pdf/prochazkova.pdf>
- RUSSELL, Diana, 1983. The incidence and prevalence of intrafamilial and extrafamilial sexual abuse of female children. *Child Abuse & Neglect* [online]. 7(2), 133-146 [cit. 2022-07-27]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/0145213483900650>
- SCHINDLOVÁ, Monika, 2021. Týrání dětí a domácí násilí na ženách. <https://www.policie.cz/> [online]. Příbram, [cit. 2022-07-27]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/tyrani-deti-a-domaci-nasili-na-zenach.aspx>
- STRAUSS, Anselm L. a Juliet CORBIN, 1999. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Sdružení Podané ruce. SCAN. ISBN 80-85834-60-X.

- ŠULCOVÁ, Adéla, 2019. Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte – násilí v rodině a jeho důsledky. <https://dspace.cuni.cz/> [online]. Praha. [cit.2023-02-28]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/109394/130265024.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ, 2014. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0644-6.
- VÁGNEROVÁ, Marie, 2004. *Psychopatologie pro pomáhající profese / Marie Vágnerová*. Vyd. 3., rozš. a přeprac. Praha: Portál. ISBN 80-7178-802-3.
- VANÍČKOVÁ, Eva, 1999. *Sexuální násilí na dětech: výskyt, podoby, diagnostika, terapie, prevence*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-286-6.
- VANÍČKOVÁ, Eva, Zuzana HADJ-MOUSSOVÁ a Hana PROVAZNÍKOVÁ, 1995. *Násilí v rodině: syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte*. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-008-4.
- WEISS, Petr a kol., 2005. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 80-247-0929-5.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Přílohy

Příloha č. 1: Otázky k rozhovorům

1. Jak jste se dozvěděla o podezření na týrání či zanedbávání dítěte?
2. Jak vypadalo to zanedbání?
3. Jak vypadalo to fyzické týrání?
4. Jak to s dítětem pokračovalo?
5. Jak vypadala Vaše role jako sociálního pracovníka?
6. Zlepšovala se péče o dítě?
7. Jaká je teď situace?
8. Narazila jste na nějaká úskalí v průběhu řešení případu?
9. Jak probíhala spolupráce s rodinou?

Příloha č. 2: Rozhovory

Rozhovor č. 1

Já: „Dobrý den, můžeme tedy začít s případem, který jste si pro mě vybrala.“

Sociální pracovnice Eva: „Dobrý den, určitě. Já jsem zvolila jednu rodinu, která vlastně.. tam se narodilo v té době dítě. Jedná se o matku samoživitelku řekněme, neprovdanou matku a tenkrát nám to oznámili, nebo ona už přišla defakto před narozením dítěte, chtěla totiž nějaký peníze, protože nepracovala žejo, peníze neměla. Takže po narození dítěte se řešila úprava poměrů, jak to bude s dítětem, tam totiž nebyl otec, takže jsme řešili nejdříve určení otcovství. Takže paní vlastně to dítě si pořídila s nějakým občanem té vsi prý, který tam jen přijel na návštěvu. Shodou okolností se jmenuje i stejně příjmením jako paní, takže dítě se jmenuje stejně, jak táta, i když v podstatě se neznali.“

Já: „Jak nakonec dopadla tady ta situace s otcem?“

Sociální pracovnice Eva: „Tak tam došlo k určení otcovství a současně se upravily poměry, že dítě bylo svěřeno do péče matky a otci stanoveno výživné. Ale otec neměl vlastně zájem o to dítě.“

Já: „Mm, dobře. A jak jste se dozvěděla o podezření na týrání či zanedbávání dítěte?“

Sociální pracovnice Eva: „No, postupně sem začaly chodit anonymní dopisy, že matka se nestará řádně, ona má navíc ještě sestru. Takže to bylo na obě dvě. Měly přibližně stejně starý ty děti. No, a že pořád řvou.. Takže podávali ty anonymy, že matky se asi nestarají, řvou na sebe před dětma, řvou na ty ostatní v baráku, takže jsme tam začali jezdit. Tady ta paní teda žije se svým otcem v bytě a s tím dítětem.“

Já: „A jak vypadalo to zanedbání?“

Sociální pracovnice Eva: „Tak tam byl nalezen nepořádek, jako opravdu nepořádek. Paní měla problémy zajistit hygienu u sebe, u dítěte. A takhle se to táhne vlastně od roku 2007 doteď. S tím, že jsme postupně došli k tomu, jak dítě rostlo žejo, tak nastoupilo do školky, tam jsme to taky zase řešili. Následně byla zprostředkována, dneska se tomu říká saska žejo, sociální asistence. Takže tam dojížděla x let tady ta asistentka.“

Já: „Dobře, no a o jaké dítě se jednalo? Nebo spíš, jak to s ním pokračovalo?“

Sociální pracovnice Eva: „No, mezitím dítě rostlo a nastoupilo do školy, ukázalo se, že ještě navíc je mentálně retardované, takže mělo různý zase služby, já nevím, spc, žejo. No, museli dojíždět nebo jezdila v podstatě paní z spc do té školy. Navštěvovali i psychiatra a psychologa, v podstatě dítě bylo teda zdravý jo, nebylo tam, že by měl nějakou vážnější chorobu. Tak, ve škole to došlo k tomu asistentovi zase, protože spc ho vyhodnotilo, že potřebuje teda vzdělávání podle speciálního programu. Takže tam byly školní vzdělávací plány. Už nevím, podle kterého to bylo, ono jich je víc žejo. Individuální vzdělávací plán, takže mají různý úrovně. To už je potom věc školy.“

Já: „Ano, rozumím. No, a kdybyste měla říct, jak vypadala ta vaše celková role, jako sociálního pracovníka?“

Sociální pracovnice Eva: „Tak jsme opakovaně s paní řešili udržování té hygieny, docházka do školy žejo, dítě bylo mnohdy cítit. Takže jsme měli ve škole opakovaně výchovné komise. Potom jsme to řešili zase případovými konferencemi, jestli víte, to tady máme. Takže případové konference. Byl nastaven ipod, individuální plán ochrany dítěte. Takže to tam všechno bylo defakto hodně podrobně napsaný, kolikrát denně nebo týdně má uklidit a tak. No v té době jsem i zvažovala, že bych to dítě umístila. Ale vzhledem, žejo k tomu postižení, tak tenkrát jsem to i konzultovala. Tady máme supervizi, se supervizorkou. Ale vzhledem k tomu postižení jsme to vyhodnotily, že bude lepší teda opravdu využívat tady těch všech možností těch služeb a tak, podpory matky, protože vlastně by to dítě vyrůstalo v nějakém ústavu no.. jako ani ne dětský domov, ale spíš ústav pro zdravotně postižené. Navíc to dítě ještě jakoby se rozvíjí porucha nějaké sexuální identity. Takže je to kluk, ale má rád ženský šaty a tak no. Takže podařilo se aspoň, že ta paní s ním chodila k psychiatrovi, dítě bylo medikovaný, takže tam byli taky x let vedení. Když bylo menší, tak paní vlastně, se jí podařilo vyřídít příspěvek na péči. Že když potřebovalo to dítě celodenní péči matky. Jo, ale to trvalo já nevím, asi tak pět let zpátky. To jí pak ten posudkový lékař zase vzal už no. To přehodnotili, že nepotřebuje. Podle mého názoru, že asi jo.“

Já: „Jo, no a celkově ta péče o dítě? Zlepšovala se?“

Sociální pracovnice Eva: „No, ale paní tak nějak byla schopná v rámci té asistence, věděla, že přijede asistentka, tak uklidila aspoň na nějakou únosnou míru. Jo, takže řešíme různě to vybavení toho dítěte a tak žejo. Ale potom největší zlom zase nastal v době covidu. To se utlumily žejo všechny služby, takže se tam přestalo dojíždět, protože to se ani nedalo žejo, v té době. Kromě toho pan psychiatr šel do důchodu, takže přestala tam rodina docházet, přestala nebo měla určitou dobu nějakou tu medikaci, to dobrali, tak zase to přestali brát. Dítě potom nastoupilo ve škole, když to šlo, do vyššího ročníku, myslím, že do pátý třídy. No a přestalo to už zvládat. Takže škola už jakoby mu nedokázala nic dát ani za pomoci té asistentky, ani těch individuálních vzdělávacích plánů, takže nakonec vlastně to vedlo k tomu, že dítě muselo jít do speciální školy. Což navíc je s ohledem na to, žejo, je, jaký je. Dojíždět každý den do Třebíče, protože nejsou z Třebíče, tak. Takže maminka s ním dojížděla, potom ho občas vozili a teď snad jezdí sám. Teď teda je posun v tom, že jakmile to ty podmínky dovolili, tak jsme zprostředkovali vlastně tu sasku ze strany charity. Takže je tam zase nový pracovník, ten teda jí začal hodně pomáhat té paní. Protože žejo, ospod tam nemůže dojíždět každý den, za paní nebo, ani každý týden. Takže co jsme mohli, tak jsme dojeli žejo. I třeba nábytek jsme ji zprostředkovali dokonce, takže. Někdy tady úřadu darují lidé, tak je měla od nás. Postel, dodneška na ní dítě nespí jo. Takže je to tak jakoby na hraně. Díky té spolupráci s tou charitou, tak opravdu, kupodivu je to muž, co s ní pracuje. Takže to má na ni i pozitivnější vliv bych řekla, že přece jenom asi chce jako ženská ukázat, že něco uklidí, ale malý krůčky. Tam je to, že když to paní řeknete jasně, uklidíte, tak ona uklidí a vytře. Ale už si nevšimne, že má linku celou černou, nebo něco jiného, takže to je opravdu co jí někdo neřekne přesně, tak tam je problém.“

Já: „Chápu, děkuju. Také bych se chtěla zeptat, jaká je teď situace?“

Sociální pracovnice Eva: „No, podařilo se teď teda začít pracovat na zařizování toho příspěvku na péči znova, protože tahle matka nikdy snad nepracovala, takže jakmile přišla o příspěvek na péči žejo, což byl přínos, protože za ni platili pojištění a tak, tak musela jít na úřad práce, zaevidovat se, ale byl tam finanční propad, protože když tady ty lidi žijí dohromady v jedné domácnosti, tak se posuzuje příjem všech těch osob no. Protože dědeček je v důchodu, tak paní nedostala ani korunu no, jenom přídavek na dítě. Takže i po týhle stránce jako je problém. Je prostě závislá na tom svém otci, jinak by nepřežili. I když to výživné v tomhle případě je hrazeno, protože otec aspoň on byl starší pán, dneska už je důchodě, tak tam v nejhorším případě exekuce, pokud by neplatil, ale on platí. I když s tím teda měl ze začátku taky problém. No a kluk teda chodí do té speciální školy a postupně zase vyplívají další různé problémy.“

Já: „Jaké problémy například?“

Sociální pracovnice Eva: „Teď jsme řešili v podstatě zanedbání, dá se to brát jako zanedbání no, protože nevidí na tabuli. Takže paní to nějak neřešila nevím, jestli v té předchozí škole si toho nevšimli nebo něco, ale tady si všimli, že on vlastně nevidí. Takže díky zase té asistenci se podařilo paní vyřídit i příspěvek, nakonec to bylo teda přes úřad práce přes mopku, mimořádná okamžitá pomoc, příspěvek na brýle. Takže opravdu se podařilo žejo, ale bylo to o tom, že jsme to museli stejně s tím asistentem vykomunikovat my no. Očního doktora, aby tam s ním paní došla, pan asistent šel i do optiky s nima, vyřídit brýle, na úřad práce, vyřídit mopku.. no a teď teda bude záležet, jestli dítě bude chodit, nosit ty brýle žejo. Potom jsme řešili tu hygienu, protože to je opravdu, ona vždycky jakmile na ni přestane někdo tlačit, tak přestala okamžitě něco dělat. Takže to bylo zajímavý za tu dobu toho covidu, tam se to zase rozjelo žejo. Bohužel i ten psychiatr, musela jsem jo, objednejte se k jinému, neobjednali se. Tam je to, pokud je nevezmete za ruku, tak paní naslibuje a nic. Bohužel dneska psychiatra sehnat je téměř neřešitelný problém. Takže pokud nějaký starý odejde do důchodu, tak těch novejšch moc není. Takže zase už jsme potřebovali řešit skrz příspěvek na péči různou tu další pomoc návaznou. Protože bez toho, bez té medikace, nemohl ani v té škole pořádně obstát, protože nevydržel třeba v klidu žejo. No a díky tomu je tak trochu klidnější no, když bere nějak ráno, večer prášek na zklidnění, co už bral předtím, dlouhodobě. Takže to je taková v podstatě, bez toho on není schopen se v té škole soustředit a zapojit. Takže zase vybral teda, pan asistent, podařilo se mu přesvědčit jednoho pana psychiatra pro dospělé, aby děcko vzal. Dítěti teda letos už bude patnáct jo, takže. Ale opravdu, ačkoliv to měli domluvené v Jihlavě, paní tam přijela, řekli jí, že neví, ale bylo to domluvené no. Chtělo by to spoustu nových psychiatrů žejo, dětských. No, pomale teda pracují na tom úklidu, aby paní teda věděla, že uklidit neznamená jen zamést. Postel to, třeba to dítě, když jsem řekla, že přijedu, tak on má matračku, molitanovou. No, ale bez potahu, v tý matračce má, jak by to řekla, vydloubanou díru, tak paní to vyřešila tak, že na to dala nafukovací matraci nahoru, abych teda já byla spokojená. Ale dítě přitom má tu postel, u dědečka v pokoji. No, ale tam zase je to o tom děcku, který řeklo no, že chce tu svoji matračku, o tý mentální retardaci žejo. Takže řešíme x let zase výmalbu tý zdi. On to má kolem postele černý, doslova oranžovou a kolem postele černý. Ale to je zase to dítě, po tý zdi tam škrábe, šahá, s ohledem na ten svůj psychické problém.“

No, ale tak nějak v té škole jakoby, jak má základy z té staré školy, tak tam teda se mu celkem daří. Je pravda, že patří mezi premianty, teď snad s těma brýlema to bude ještě lepší. A paní teda řeší teď ten příspěvek, kdyby teda vyšel, měla by znovu peníze, ale ona sama třeba není schopna jo pracovat. Není schopna jít do té práce jo, protože to taky řešíme x let. Aby jednou měla odpracováno, aby dostala důchod nebo něco. Takže teď je naším největším přáním, aby dědeček vydržel do doby, než to dítě zletí no. Protože pokud by dědeček zemřel, ona nebude schopna samostatně žít v bytě a hradit všechny ty věci žejo co jsou, protože to jsem zapoměla říct, kromě toho má ještě nějaký ty exekuce žejo, si někde půjčila. Takže to taky tak nějak řeší. Takže ono je potom těžký jakoby, kde je ta hranice. Jestli to zanedbávání je vědomé, nevědomé, žejo. Jestli ta mentální kapacita rodičů na to postačuje nebo ne. Oni to třeba jako neberou no, my už to bereme tak, že je to třeba na té hraně no. Ale ta matka je přesvědčena, že je postaráno, že je všechno v pořádku, že dítě chodí do školy, má co jíst. Teď teda pan asistent ji zásobil i oblečením z charity, ponožkama náhradníma, tak. Učí ji teď prát každý den, nebo tak. Převlíkat se, každý den, jo. To je ale o tom, tak fakt jezdit a pořád a pořád. Nebo i jí vést k tomu, protože paní, když vyrazí někam, ona je o středem pozornosti, protože sama se nedokáže nijak upravit žejo, nějak tak ten její vzhled je taky žejo odpudivej, ale potom jsme si říkali, že třeba to má ze své rodiny. Její matka byla alkoholička, staral se o ni právě ten ocet, o všechny ty děti. Takže takhle dopadla, že opravdu ta domácnost pro ni není prioritou. Občas tam zaznělo, že taky pije, ale já jsem ji tedy opilou neviděla jo. No ale v souvislosti s ní řeším teda ještě její sestru, mladší. Ta bydlí poblíž v bytě, samostatně. A ta nám teda naopak dokázala, že ten byt umí uklidit, tak nebylo co vytknout, ale pro změnu zase pije. Takže to se řešilo ty anonymy současně žejo.“

Já: „Jakože přišlo anonymní oznámení na obě matky tedy?“

Sociální pracovnice Eva: „Oni se furt navštěvovali žejo, nebo pořád se navštěvují. Teď tam na sebe hulákají žejo, jsou docela vulgární, což taky lidi někdy žejo.. No a tady teda to bylo zase jakoby právě zvláštní žejo, že tahle dokázala uklidit, tahle je nepořádná. Je jí to jedno, jak to tam vypadá. Ale tahle druhá má zase to dítě nemocný celkem, srdce, nějaký genetický postižení, astma a psychiatr. A ta dokázala vyřídit teda ten příspěvek na péči žejo, tím pádem jsou proti sobě. Ta má, ta ne. Ale tahle se toho pití nevzdala, ačkoliv jsme to třeba řešili taky no. Jo, což bylo v těch anonymech, že tahle pije, takže dítě v podstatě taky chodilo do normální školy, potom se to zase začalo na něm projevat. Matka se tam často tahá s různýma chlapama, dítě postávalo venku a nesmělo ani dom. Takže zase chodilo k dědečkovi, za tou druhou, tetou jakoby. No a to skončilo aktuálně teď tak, že už u ní nechce být a že chce být u táty. Tak se podařilo, že táta si ho vzal do péče no. Ale teď je otázka, jak dopadne tahle tady ta matka v kontextu s tou druhou, sestrou. Protože teď jí hrozí, že přijde o byt no. Dělá tam pod vlivem alkoholu ostudu, teď chodí právě zase za touhle do rodiny, za svou sestrou, defakto za otcem. Tam taky dělá různě. Byla jsem svědkem toho, že tam přijde a nadává a radí a sedí tam, vyřvává zase, jde to všude slyšet. Nevíme, jestli přijde o byt, myslím, že ho teď neplatí zase, tak aby se nám tam nenastěhovala no. Ale to je byt dva plus jedna jo. Takže to je malinkej byteček, ale nevím, jak tohle dopadne. Takže do toho tady ten syn, ten je teda u otce, ale chodí pořád v tom místě do školy, táta ho tam vozí. Takže zase s mámou se vídá, ale minimálně, neformálně. Že tam čeká na otce, než zase přijde, po škole.“

Já: „Dobře, děkuji. Je něco co byste chtěla dodat?“

Sociální pracovnice Eva: „Jo, ještě možná, pro dokreslení, ten dědeček ještě jedno dítě má, syna. A ten shodou okolností bydlí ve stejném baráku jako oni. Takže o patro výš, níž, nevím. Ale našel si řeckněme, přítelkyni, nemají děti teda, ale žijou spořádaně. Ten dělá, přítelkyně ho drží. Takže pořádek, tam nebylo co říct, pán sportuje. Takže opravdu je to zajímavý, přestože byli z toho jednoho, že jedna je nepořádná, druhá alkoholička, tenhle díky té přítelkyni se v těch mezích drží no.“

Já: „Zajímavý no. Každopádně kdybyste měla zhodnotit spolupráci s rodinou?“

Sociální pracovnice Eva: „No, spolupráce, tak oni, tam záleželo, jak oni byli naladěni no. Takže oni mají z osudu strach žejo, respekt. Ale záleželo, jestli byl sestry dohromady, protože když už tam člověk přijede, tak jak oni tam seděly a děti byly ve škole, tak ony byly furt spolu. Byly u sebe furt na návštěvě, probíraly to tam, ale záležitě právě na tom, jestli se s nima domluvíte. Když to byla taková ta přepadovka, tak kolikrát byl i problém. Mně i vyhrožovali, dědeček na mě chtěl volat policii jo. Jsem zapoměla říct, že u té co pila, tam byl i soudní dohled, protože ta byla celkem i agresivní jo. Tady u té druhé je to pořád jako na hraně, ale dá se s ní domluvit. Problém byl teda, aby sem dojela, oni nezvládají, teda ani nezvládali v minulosti vůbec nikam dojet jo. Ačkoliv je to pár kilometrů, tak jet dopravním prostředkem, pokud je nezavezl otec, tak oni měli problém no. Vyřídit něco, mimo tu jejich vesnici no. Myslím si, že teď se to jako i zlepšuje s tou první, s tou druhou, se to zhoršuje no. Takže fakt záleželo, jak byli naladěni no. Kolikrát jsem slyšela, co všechno jsem žejo, no. Takže nadávali, ale to už je náš úděl no. Takže tohle je takovej náš hodně častej případ, kdy ty rodiče si myslí, že je všechno v pořádku, ale je to na

hraně s tím zanedbáváním no. Není to až tak o týrání žejo, ale spíš, že to dítě, pokud by mělo jinou matku, která by se mu více věnovala, měla na to mentální schopnosti, tak by na tom třeba bylo opravdu lépe jo. Takže tady je to teda zajištění jen těch hlavním pudů, jídlo žejo, to bydlení a tak. Ale není to o tom dalším no.“

Já: „Moc děkuju za odpověď. A kdybyste měla říct nějaká úskalí, na která jste při řešení tohoto případu narazila? Jsou nebo byla nějaká úskalí?“

Sociální pracovnice Eva: „Problém je většinou je přesvědčit, že by měli něco dělat, že by měli udělat nějakou změnu, protože oni si to nepřipouští no. Nepřipouští si, že by tam teda byla nějaká možnost něco změnit. Tady paní celou dobu, že má všechno, co by měnila žejo a tak. Takže tohle je no, přesvědčit je, že by to mohlo být jinak. Protože kolikrát jsme to i srovnávali, jak je možný, že tahle má uklizeno a vy máte nepořádek? Tak ona ji chodila i pak uklízet. Jo, že v rámci tý návštěvy ji i uklidila no. Takže to je takovej ten, jako přece jenom není v našich možnostech tam jezdit tak často, jak ta asistentka nějaká, takže. Je tohle, jako je z týchle stránky důležitý, abychom mohli tam někoho nasmlouvat, protože aspoň občasně, i když už věděli, že teda někdo přijede, tak bylo uklizeno aspoň, snažili se. Ale přesvědčit je, stejně i toho dědečka, přesvědčí, že my tam nechodíme, protože ho chceme rozčilovat žejo, ale je zajímavý, že taky změnil názor, protože ačkoliv ze začátku mi vyhrožoval, že vypadněte, já zavolám policajty, tak jo, fajn, hned to ukážu, můžou se tady podívat žejo. A teď už sám prosil a žádal, abychom s tím něco dělali no, že si nedá říct. Že tam místo péče o dítě ta druhá, se tam tahá s nějakýma chlapama, pije. Ta druhá, že zase má nepořádek. Myslím, že říkal, že je dobře, že tam někdo jako jezdí, že tam je konečně lepší i to jejich životní prostředí. No, takže i pro ty rodiny, řekněme.. no kdo žije v tý rodině, tak je to pro ně takový někdy tristní no. No, takže dědeček to řešil, že jde na zahradu, tak tam chodil s těma vnoučátkama no. Takže tak. A také ten psychiatr no. Sehnat ho v dnešní době, to je něco neskutečného.“

Já: „Tak moc děkuju za rozhovor, žádné další otázky nemám.“

Rozhovor č. 2

Já: „Dobrý den, tak můžeme tedy začít.“

Sociální pracovnice Aneta: „Dobrý den, dobře, takže to je starej případ.“

Já: „V pořádku, to vůbec nevadí.“

Sociální pracovnice Aneta: „No, takže já jsem byla tehdy na rodičáku, no tyjo, to už bude osm let určitě. No takže byla to holka, k nám se dostala poprvé, když ji bylo čtrnáct a dozvěděli jsme se o ní, no to byla nějaká, no prostě se asi pohádaly s matkou, přijeli tam policajti.“

Já: „Dobře, takže tak jste se dozvěděla o podezření na týrání?“

Sociální pracovnice Aneta: „Jo, takže to byl nějakej prvokontakt a pak z toho začalo nějak něco vylejzat a šlo to od té holky no. Prostě začala matku a nevlastního otce obviňovat z různých věcí. Mm, jak z fyzického napadení, tak ze zanedbávání, jako ve smyslu, neměla jsem jídlo, musela jsem chodit do popelnice a tak jo.“

Já: „A jak vypadalo to fyzické týrání?“

Sociální pracovnice Aneta: „Obvinila je přímo z fyzického napadení jako oba ty rodiče. A bylo to opakující se prostě. Ta holčina měla jako modřiny no a byla myslím i v nemocnici jo. To fakt jako bylo snad i na kameře, že matka jí tam táhla za vlasy prostě. Ale co se dělo doma, to nikdo neví. Bylo to prostě hrozný no, skrz ty malý kluky tam ještě. A no, jakože ten první kontakt nebyl u mě jo, byla to asi pohotovost a šlo to prvně k jiný pracovníci. No a ke mně se to dostalo, když já jsem to přebírala, což bylo no úplně jako začátky, prostě žaba byla, když se to vlastně stalo všechno, tak byla odvezena na rychlý přeběžko do Náměště do děcáku. Takže jako byla celkem hned vzata pryč od těch rodičů.“

Já: „Chápu. Takže kdybyste se měla vyjádřit k roli jako sociálního pracovníka?“

Sociální pracovnice Aneta: „Ty první jednání neproběhly se mnou, ty proběhly teda s jinou pracovníci, ale já se k tomu dostala, když byla v tom děcáku. No a bylo to předběžko, ještě to nebyla ústavní výchova. No, pak začal kolotoč, takže výsledky, policie, jezdí se za holkou, ta nechce vidět matku, pak naopak. Takže matka nechce vidět dceru. Muselo se taky hlavně chodit do té rodiny, protože tam jsou další nezletilý děti jo. Takže každé říká něco jinýho. Zprávy od doktorů, školy, školky no prostě policie a tak. Prověřovalo se to prostě ze všech stran.“

Já: „A kdybyste měla zhodnotit nebo se vyjádřit ke spolupráci s rodinou?“

Sociální pracovnice Aneta: „Ta spolupráce byla nejhorší. Jako matce nešlo rozumět, byla hrozně vznětlivá, no prostě to bylo hrozný. Ten vztah mezi matkou a dcerou bylo děsný. Obviňovaly se, takový ty hádky ženský, ale jiný no. Ta konkurence bych řekla no.“

Já: „A jak to pokračovalo? Zlepšovalo se to?“

Sociální pracovnice Aneta: „Zůstala teda dál prostě v tom domově, dělala školu, základku no a probíhaly soudy. Takže byla nařízena ústavní výchova, pak jako to trestní řízení dělal někdo jinej, takže to já ani nevím, co se týče těch rodičů jo. Takže tam akorát pak státní zastupitel si vyžádal zprávu a podal návrh na odebrání rodičů zodpovědnosti. Takže matce byla odebrána zodpovědnost. Každopádně s matkou jsme se o dceři vůbec pak nebavily no. Takže jsme tam vykonávali sociální práci jen skrz ty ostatní kluky no. A holka byla prostě v ústavu a s tou se pracovalo jinak. A rodiče teda byli odsouzeni. Matka podmíněně, otec nepodmíněně, oba teda za týrání. No a před výkonem zdrhl. Zdrhl někam na Slovensko a co pak no. No došlo k nejhoršímu, on se oběsil v lese. Takže to byla další věc, aby ta matka nenáviděla tu dceru no a dávala jí to prostě sežrat. Ti kluci tam teda zůstali jo.“

Já: „Aha, a s těma klukama se ta péče zlepšila?“

Sociální pracovnice Aneta: „Já jsem toho nejstaršího vedla kurátorsky, protože on teda dospěl do této fáze, jako problémy ve škole no, alkohol. Plus prostě měl pocit, že musí ty sourozence ochraňovat. Ale nikdo prostě nám nedal vědět, že tam probíhá nějaký fyzický násilí, ani od doktora, takže. Zanedbávání ano, ale to se dalo teda řídit. Ten nevlastní otec byl jakoby vlastní otec těch kluků a nevlastní tý holky. No bylo tam všechno prostě. Nakonec

ta holka se dostala taky do věku kurátorského, jakože problémy ve škole a tak, Prostě všechno. Byla ale moc krásná holka, takže kluci žejó.“

Já: „A jaká je teď situace to víte?“

Sociální pracovnice Aneta: „No ustála to. Já jsem s ní neustále v kontaktu, má dvojčátka teda teď s jedním klukem a jsou manželé a oba dva jsou sirotci no, všechno zvládli sami. Takže tohle je hezkej konec, ale asi to byl nejtěžší případ, co jsem měla no.“

Já: „Dobře, a narazila jste na nějaká úskalí v průběhu tohoto případu?“

Sociální pracovnice Aneta: „No, jako úskalí.. ten vztah matka a dcera, tam snaha byla, ale to nešlo prostě. Jako občas mi píše a ta matka je prej na Slovensku, ale posílala mi právě fotky jo ta holka, že prostě ty děcka jsou špinavý, od krve. Ptala se mě, jak to má oznamovat. Prostě furt tu matku řeší no, i když by nemusela. Bojí se holt o ty svoje sourozence. Prostě jsem jí už jen poradila, jak to oznámit na Slovensku na ospod no. Jako taky zanedbávání nebo týrání. Jako spíš ta holka byla sama, já s tou holkou byla furt. Musela jsem vyřídít pobyt na území Český republiky žejó. Ten vůbec nebyl vyřízenej. Pojištění taky, občanku, na velvyslanectví v Praze jo. Jako ta holka se taky nebála říct svůj názor, takže tam byly střety jako v děcáku a tak, takže taky zajímavý. Ale zvládla to no, takže dobrý.“

Já: „Dobře, tak moc děkuju za rozhovor.“

Rozhovor č. 3

Já: „Dobrý den, tak můžeme na rozhovor.“

Sociální pracovnice Klára: „Dobrý den, jo, já mám nachystaný, takže klidně.“

Já: „Super.“

Sociální pracovnice Klára: „Tak mě vyskočil jeden případ, vlastně přišlo nám oznámení z mateřské školky, kdy paní učitelka nebo paní ředitelka spíš potřebovala v tomto ohledu jako spíš poradit.“

Já: „Takže oznámení o zanedbávání jste se dozvěděla přes školku?“

Sociální pracovnice Klára: „Ano, přesně tak. Jedná se teda o to, že tatínek vlastně, já teď přemýšlím no. No, měl kluk nastoupit do školy, ale právě ho ze školy vrátili do školky. Ten kluk jako nebyl výchovně zvládnutý prostě. Dělal tam jako výchovné problémy no a prostě ho po týdnu vrátili zpátky do školky. Na základě toho nám to školka jako dala vědět že.“

Já: „A jak to tedy pokračovalo?“

Sociální pracovnice Klára: „No, v rámci toho týdenního pobytu v té škole se projevily i věci, že jako se bojí tatínka a jednalo se o to, že tatínek měl v péči tady toho klučíka a on byl předtím právě v dětském centru, tam ho zanechala maminka no. Takže tady tatínek si pak vzal syna do své péče. No a z té školy ho teda po týdnu vrátili zpět do té školky. Tak v té chvíli se na nás obrátil teda pan ředitel nebo ta ředitelka a my tam dojeli no. V tu chvíli ona nám tam oznamovala, že kluk už měl tady ty projevy nebo jako, že už tady ty mentální poruchy měl už dřív no a že se chová neadekvátně. Museli prej zvolit individuální přístup k dítěti no, a že se občas dítě chovalo agresivně vůči učitelkám a dětem, jako museli ho prej separovat od dětí, aby nikomu neublížil jo. Ale to už prostě v té školce si našli k němu přístup, ale v té škole se to nepodařilo no, takže proto ho vrátili.“

Já: „Aha a tedy, jak vypadalo to zanedbávání?“

Sociální pracovnice Klára: „No, žádné lékařské zprávy prostě nebyly. Tatínek prostě jako nic nedělal, ale zase učitelkám se nezdálo, že by tam jako mělo být nějaké to zanedbávání. Prostě ta ředitelka říkala, že ten vztah je fajn. Jenže ten kluk stále říkal, že se prostě bojí tatínka a že to teda nemají mu říkat a tak, takže v tu chvíli řešili s paní učitelkou co teda jako s tím budeme dělat no. Tatínek jako neměl v plánu navštívit žádné pracoviště, co se týká, říkám, nějaké pomoci. Ale ten kluk se tatínka bál, takže jakoby nevím. Tatínek měl zájem toho kluka nějak vést, ale ředitelka říkala, že prostě využívá spíše fyzické násilí jo a ten kluk dostal jen.“

Já: „Rozumím a co se týče teda Vaší role jako sociálního pracovníka?“

Sociální pracovnice Klára: „No tak jste začali s tatínkem pracovat, nějakým způsobem jsme ho k tomu vedli, aby s klukem teda pracoval právě jinak. Někaké to poradenství žejo, největší posun byl v tom, že jsme tatínka donutili vyhledat opravdu lékařskou pomoc s tím, že dítě bylo umístěno do psychiatrické léčebny do Bíteše a dva měsíce. No vyšla zpráva, jako co se týče těch poruch a doporučení. Takže dá se říct, že ten posun tam byl. Ale ze začátku hodně těžké jako tatínka motivovat, prostě mu říct, že se synem není něco v pořádku, že je potřeba něco dělat.“

Já: „Takže kdybyste měla zhodnotit spolupráci s otcem?“

Sociální pracovnice Klára: „No, to prostě bylo těžké. Jako on neviděl nic špatně. Takže domluvit se na něčem to prostě bylo těžký. Myslel si, že vše dělá dobře. Ale nenechal si vysvětlit, že dítě potřebuje jiný styl výchovy, jiný přístup prostě.“

Já: „Chápu. Takže složitější spolupráce. Jinak napadá Vás nějaké úskalí, na které jste v průběhu řešení narazila?“

Sociální pracovnice Klára: „Co se týká jakoby za mě, ten svízel to je prostě lékařská pomoc. Nevíme nikdy, jak moc je to psychiatrické, jak moc problémové a tohle, jak bych to řekla. Jakoby určit tu hranici, kdy je to ještě v pohodě a kdy už není a jakým způsobem k tomu dítěti přistupovat. To je prostě za mě jako pro sociálního pracovníka fakt těžké no. Ta lékařská stránka. Jestli má ADHD apod. Taky další věc. Naštěstí ve spolupráci s ředitelkou a lékařkou, tak nám vykomunikovala vlastně termín do léčebny dřív jo, že s tím dítětem se pracovalo hned, to je ten posun. Ale jako muselo to dospět až sem, až do školky.“

Já: „Jo, no a viděla jste třeba nějaký posun v zlepšení té péče o syna?“

Sociální pracovnice Klára: „Jako zatím největší posun byl právě ten pobyt v léčebně. Ale to jak se k němu doma chová, to já nevím prostě. Ovšem známky nějakého fyzického extrémního násilí zatím nikdo nepozoroval. Každopádně policie to sleduje.“

Já: „Dobře a tedy situace je nyní jaká?“

Sociální pracovnice Klára: „Nakonec teda dítě je v mateřské školce, bude nastupovat do té školy, ale bude tam nastupovat už s nějakým doporučením, bude mít taky asistenta no, plus medikace. Musím jako zaklepat, že teď není nutná další spolupráce, dostáváme kdyžtak zprávy od ředitelky, jsme tak domluvení. Ale momentálně jako zatím je to v pohodě. S tatínkem je to teda v řešení stále, tam nám policie nedala ještě vědět, jak to teda bylo a je, co se týče toho násilí no. Jako říkám, spíš za nás to byla asi nějaká forma nevhodného výchovného vedení toho otce no. Ale do jaké míry prostě jestli to je trestný čin nebo ne, to jsme nebyli zatím od policie kontaktováni. Tento případ je vlastně nový no. Takže ještě uvidíme teda, co se bude dít dál, ale jak říkám, vše dlouho taky trvá. Ať už lékař, tak nějaký rozhodnutí no.“

Rozhovor č. 4

Já: „Dobrý den, tak tedy jestli byste mohla začít s případem?“

Sociální pracovnice Tereza: „Dobrý den, jistě. No, tak tento případ není až tak závažný co se týče nějakého extrémního týrání, ale přece jenom se o fyzické týrání jednalo. Vlastně ten můj případ, tak se týkal dívky, tam to týrání bylo teda fyzické, ale ze strany partnera. Jedná se vlastně o nezletilou dívku, takže proto se to řešilo přes ospod jo. Tý holce bylo sedmnáct. Takže ona žila u rodičů, ale vlastně už fungovala v tom partnerském vztahu.“

Já: „Jestli se můžu zeptat, odkud teda přišlo to oznámení z fyzického týrání?“

Sociální pracovnice Tereza: „Tento případ se teda řešil s policií. Ale to oznámení tedy přišlo ze strany školy.“

Já: „Dobře. A jak na to přišla škola? Jak to fyzické týrání vypadalo?“

Sociální pracovnice Tereza: „Škola to odhalila, jelikož dívka do té školy přišla s poraněním na těle, takže v tu chvíli hned zkontaktovali ospod. Jako škola v tomhle ohledu zareagovala perfektně, hlavně udělali fotodokumentaci, takže to bylo v pořádku. V té chvíli už se dalo právě pracovat s nějakými podklady.“

Já: „Rozumím. A jak to pokračovalo dál?“

Sociální pracovnice Tereza: „No pokračovalo to právě tak, že na výslechu u policie dívka vypověděla, že to bylo v rámci nějakých sexuálních praktik. Že to nebylo jako, že by ji napadl nebo tak. Takže ona neřekla proti němu na policii vůbec nic a zůstali spolu prostě dál. Dál spolu byli partneři.“

Já: „Aha, takže jak vypadala Vaše role jako sociálního pracovníka?“

Sociální pracovnice Tereza: „Vlastně z naší strany tam byla nějaká snaha o tu komunikaci, přítomnost u výslechu. Hlavně ji byla ze strany soudu nařízena terapeutická péče jo, protože oni odmítali všechno. Nechtěli nic prostě řešit, takže v důsledku tady toho jejich postoje se to vyřešilo aspoň takhle. Já jsem podala návrh k soudu, aby jim tam byla uložena ta péče, protože vše odmítali, jak říkám a to jinak nešlo, nic víc jsem prostě v tu chvíli pro ni udělat nemohla. Pro ně to bylo všechno v pohodě no. Bohužel ten soud může uložit jen péči po dobu tří měsíců jo, což tady pro tento případ je strašně krátká doba, aby tento problém se vyřešil. Zvláště když to bylo s klientem, který to nechce řešit, který odmítá veškerou pomoc. A chodí tam jen proto, že mu to nařídil soud prostě.“

Já: „Takže předpokládám, že k zlepšení nedošlo?“

Sociální pracovnice Tereza: „No, prostě vlastně ne. Já jsem domluvila, co šlo, ale, jak říkám, dále s partnerem byla a rodiče tu situaci vůbec neřešili.“

Já: „A kdybyste se měla vyjádřit ke spolupráci s rodinou tedy?“

Sociální pracovnice Tereza: „Jako, no, to bylo zaručeně to nejhorší. Prostě rodiče byli zastánci toho, že prostě už je velká, že se dokáže o sebe postarat a že nepotřebuje žádnou pomoc v tomhle ohledu, což je úplně nepochopitelné. Řešit pak takovou situaci s lidmi, kteří to nevidí jako problém je pak prostě šíleně složitý. Jako z mého hlediska je nejhorší to, že tohle je věc, která ji může ohrozit i v budoucím životě, proto je důležitý to řešit zavčas.“

Já: „Dobře, děkuji. A nynější situace je jaká?“

Sociální pracovnice Tereza: „No, dívka během tady toho řešení zletila, to znamená, že byla poučena o všem, jak se zachovat, kdyby se to opakovalo a tak dále, protože v tu chvíli jsme už nic dělat prostě nemohli. Jako kdyby došlo to fyzické týrání za nějakou mez, že to musí prostě ohlásit, ale bohužel my nevíme co se děje teď u nich doma, nebo jestli ve vztahu pokračují, to už právě my ani nemůžeme řešit.“

Já: „Ano, fajn. Ještě bych se Vás chtěla zeptat, jestli byste mi mohla říct nějaká úskalí v tomto případě, na které jste narazila?“

Sociální pracovnice Tereza: „ Určitě, no, to úskalí bylo hlavně v bagatelizaci těch rodičů jo. Jako rodiče naprosto to neřešili, říkali, že se to stává, že se to dítě může běžně a vůbec si neuvědomovali, jak je to závažná situace prostě. Říkali, že se jí omluvil a že se nic vlastně nestalo.. No jim to připadalo prostě normální. Což je to úskalí,

protože rodiče neměli zájem ani potřebu to řešit. A taky teda ta práce se starším dítětem, protože to dítě to bere za trest, nechce se otvírat, nechce prostě komunikovat. Úskalí je to, když ona nebo ta rodina to nevidí jako problém. Prostě tam nefungovalo tohle. Vlastně tam na tu terapii šla jen z donucení no.“

Já: „Dobře, tak tedy děkuji za rozhovor.“

Rozhovor č. 5

Já: „Dobrý den, takže můžeme.“

Sociální pracovnice Jana: „Dobrý den, určitě. Takže jedná se o holčičku, která do 3 let bydlela teda se svojí maminkou, byla vlastně v její péči. Péče matky byla špatná, matka dávala přednost kamarádům a alkoholu. Otec už v této době nefiguroval, protože už se prostě rozešli. A zhruba od čtyř let je holčička svěřená do péče babičky, respektive nevlastní babičky. Ta holčička má totiž dědečka a tady ta babička je jeho bývalá manželka. Není to její biologická babička, ale je to vyvdaná babička. A v té době, kdy ona si o holčičku žádala tak vlastně už byli rozvedení. Vlastně už spolu nežili. Takže vlastně ta babička byla jako cizí osoba. Ale cizí byla vlastně po stránce právní, jinak jí znala, protože ona pomáhala dědečkovi ji zabezpečovat, takže to bylo v pohodě. Takže znala rodinu matky otce no a věděla, že ta péče matky je špatná. Takže nakonec požádala ta babička o svěřením holčičky do své péče. No a soud nakonec teda rozhodla, že bude svěřena do péče babičky. No ale my jsme babičku neznali, takže jsme ji nechali psychologicky vyšetřit. Nakonec teda všechno dopadlo dobře, babička byla v pořádku, prověřili jsme to a teď už je tam holčička vlastně sedm let. Vlastně co se týče té holčičky tak ona se tady do péče té pěstounky dostala velmi zanedbaná.“

Já: „Jak vypadalo zanedbání té holčičky?“

Sociální pracovnice Jana: „No, neuměla barvy, byla špinavá, neuměla pořádně mluvit a tak dále. Takže pro ni, jo, bylo všechno nové. To co děti umí v jejím věku, tak ona vůbec neuměla. Vlastně jako hygienu, umývání rukou, to ona vůbec neuměla. Takže pěstounka jí to všechno jako vlastně učila znovu pomalu a tak no. No a vlastně začala chodit do školky teda, ale s dětmi se moc nebavila, dost věcí vlastně nechápala v té školce, takže se dostala do péče psychiatricky. No a už v té školce se vlastně stávalo, že holčička někomu občas něco ukradla ona, jako celkově měla prostě takovej nižší intelekt, byla trošku mentálně zaostalejší. No a vlastně musela se pak připravovat na tu školu, protože ta zanedbanost od té matky vlastně pořád přetrvávala, nebylo to s ní vůbec jednoduché, takže to trvalo. No a pak do školy teda nastoupila s ročním odkladem, no tam se zjistilo, že holčička teda zaostává a musela se stále vlastně připravovat do té školy. Celkově ta holčička měla prostě krátkodobou paměť, takže co se doma naučila jeden den, tak druhý den už nevěděla. Takže vlastně všechno se opakovalo stále a stále dokola. Ve škole teda jako žádného asistenta nemá, ale má speciální podpůrný program, který ve škole dodržuje a jedenkrát týdně chodí za speciální pedagůžkou. No ale vlastně v první třídě dětem kradla peníze v druhé třídě fixy a ve třetí třídě to bylo myslím mobil. No a dospělo to, až do té fáze kdy teda začala krást i doma. Ztrácely se různé peníze, a protože pěstounka má zletilého syna tak jsem myslela, že je to on. No a potom se vlastně zjistilo, že to není, že to je vlastně tady holčička. No a jednou vlastně pěstounka semka přišla, že se jí ztratilo deset tisíc korun. Že jí to vlastně řekla nějaká kamarádka od té matky, protože holčička tam prostě občas chodila, tak se asi prořekla nebo to prostě nějak zjistila. Takže vlastně tam byly jenom krádeže a opakované lži. No a vlastně já jsem domluvila středisko výchovné péče na dva měsíce, s tím že se to třeba zlepší. No a pak přišel otec. No a ten vlastně mi tady řekl, že holčička mu volala, že mu psala opakovaně. Že u pěstounky nechce být, že jí prej bije a posílala mu nějaké fotky, kde má modřiny, takže jsem zareagovala tak, ať podají trestní oznámení.“

Já: „Takže oznámení o podezření na týrání podal otec?“

Sociální pracovnice Jana: „Přesně tak, on s tím přišel. Protože to první věděl, tak by to měl první taky říct. Ona jako občas udržovala teda kontakt s tím otcem. Takže vlastně se mu takhle svěřila. Jo, jako zvláštní bylo, že mezi těmi fotkami a zprávou byla měsíc prodleva, než oni sem vůbec jako přišli. Prej neměli čas, že jsou v práci a tak dále jo takže... Nicméně teda nakonec to trestní oznámení podal, tak jak se mu já řekla. Nebo spíš teda poradila. No a pak nám tady od soudu přišlo oznámení, že teda otec podal trestní oznámení na pěstounku, která údajně fyzicky týrá vlastně tady holčičku.“

Já: „Jo, no a to týrání holčičky tedy vypadalo tak, že měla modřiny po těle, které si nafotila?“

Sociální pracovnice Jana: „Jo, ona prostě si nafotila ty modřiny a poslala je otci se zprávou, že ji to udělala ta pěstounka no.“

Já: „Mhm, a jak to pokračovalo dál?“

Sociální pracovnice Jana: „Tak jako pěstounka netušila, že se něco děje no a přišlo to oznámení, takže já psala zprávu policii, potom si vyžádal zprávu státní zástupce, no prostě se všemi jsem mluvila. No a v té době vlastně ta holčička byla ve středisku výchovné péče jo. Ona tam byla, že kradla a tak, ale v tu chvíli přišel i ten její otec,

takže vlastně holčička byla furt tam. Takže zatím nebylo jako potřeba nic. No, nic jako při návštěvě neříkala, když jsem tam byla, tak nevím. Pěstounka jako byla vyděšená z celé situace, co se prostě děje a tak. No a já ji to jako se snažila nějak vysvětlit, podat. Ale vlastně v tom oznámení bylo napsáno, že se dopouštěla trestného činu jako bytí. No já se snažila ji to nějak vysvětlit a tak, ona tu brečela prostě. Že to není pravda, že ji dala prostě výchovnou facku. Jako to už stejně vyšetřovala policie.“

Já: „A co se týče zlepšení péče, mi nejspíše říct nemůžete, že?“

Sociální pracovnice Jana: „Jako nemůžu, protože ona je v tom středisku. Já nevím, jak to bude právě pokračovat dál.“

Já: „Dobře, v pořádku. A kdybyste mi měla říct Vaši roli jako sociálního pracovníka?“

Sociální pracovnice Jana: „Já osobně jsem tady vypracovávala zprávu policii, chodila jsem do rodiny, psala jsem tam vlastně, že holčička je těžko vychovatelná, že je to s ní složité. Ale nikdy jsem si nevšimla, že by měla nějaké modřiny, opakovaně jsem taky s ním mluvila, někdy si nestěžovala na nic, takže nevím. Já jako jsem si pak vyžádala zprávu ze školy, ale tam si ničeho prostě nevšimli, takže. A pěstounka mi potom říkala, že jako ano, že ona vykládá, že ji doma bijou, a že je to doma hrozný a taky se mi přiznala, že když ukradla ty peníze, tak že ji prostě jednu facku dala no. Ale že ji má ráda, že ji naučila spoustu věcí, že ji prostě jen ujely nervy no. A pak zavolala teda do střediska no, řekla jsem jim, že přijede policie si vyslechnout holku a řešila jsem hlavně, kam dát tu holku potom jo. Potom, co to skončí ten pobyt. Bylo domluveno, že bude u matky a pak u pěstounky, ale to prostě nešlo, takže.“

Já: „Dobře. Děkuji a celková spolupráce s rodinou, respektive s pěstounkou a otcem probíhala v pořádku? Nebo?“

Sociální pracovnice Jana: „Jo, jako otce jsem viděla párkrát. Ten nemá čas nebo je v práci, ale s pěstounkou je všechno úplně v pořádku. S ní se vždycky dá domluvit, vždycky byla na holčičku hodná. Nikdy se nestalo, že by tady řvala nebo něco.“

Já: „Fajn, dobře. A ještě se zeptám, jaká je tedy teď situace?“

Sociální pracovnice Jana: „No teď situace je taková, že se stále čeká. Čeká se na to, jak se vyjádří policie, protože zatím si vyžádali zprávy, ale to je všechno no. Zatím nikdo holku nevyslýchal, takže nevíme. Uběhly dva měsíce a jako nic. Nevím, co dál bude, asi svolám konferenci, protože já sama nevím, co s tím dělat no.“

Já: „Takže byste tohle vymezila jako úskalí? Nebo úskalím bylo i něco jiného?“

Sociální pracovnice Jana: „Jako úskalím je prostě policie. Jednoznačně, já se tam byla i dotazovat. Protože to se nikam nahnulo. Rodiče se nestarali, tak teda začala být u pěstounky..no., ale prostě vzhledem k problému, tak prostě nebyl ještě výslech holky ani pěstounky, takže dva měsíce jsou pryč a stále nic. Já pak nevím, co s holkou bude no, to je těžký. Takže úskalí je tady určitě jednání policie, které trvá dlouho, jelikož teď nás tlačí už čas a já nevím.“

Já: „Dobře, tak to je všechno. Tak děkuji za rozhovor.“

Rozhovor č. 6

Já: „Dobrý den, tak můžeme.“

Sociální pracovnice Petra: „Dobrý den, super. tak teda, jedná se o rodinu, kdy matka žije s dětmi sama. Původně teda nespádala rodina pod náš ospod, protože nežili tady. Tam si matka pořídila jedno dítě, kdy jeho otec není uveden teda v rodném listě. No a pak si matka pořídila další tři děti s někým, kdo je vlastně už v podstatě bezdomovec. Takže ten kontakt s dětmi tam neprobíhal, protože docházelo k domácímu násilí. No a v té době se to dostalo k nám na ospod, kdy matka požádala o svěření do své péče. Matce tedy byly svěřeny do péče, ale začalo se s rodinou více pracovat jo. Protože ty děti byly ohrožené. Jen dokreslení, že matka pocházela jako z vícečlenné rodiny a byli zvyklí si doma prostě pomáhat, takže když se zjistilo, že teda jsou v ohrožení její děti, tak matky bratr jim koupil dům. Koupil ji tam kotel, prostě ji pomohl. Různě jako ji poskytovali pomoc. Matka dětí má zálibu v koních, koně jsou pro ni přednější než vlastní děti. Takže děti chodily do školy špinavý, hladový, smradlaví, nevyspalí.. no doma všude kočky, prostě hrozný. Vygradovalo to, byla tam poskytnuta i sanace rodiny a jezdili tam z organizace, aby jako mamince pomohli, ale matka prostě to nebrala, že je něco špatně, ignorovala to. Nakonec maminka neměla na to, aby zaplatila ten dům, tak teda děcka šly k babičce. No a matka si prostě přestala všimát, přestala za nima jako jezdit. Neozvala se, nic. Tak babička s bratrem té matky přišli k nám, že teda si je vezme ten bratr jako strýc do péče k sobě.“

Já: „Takže oznámení o podezření na zanedbávání jste dostala od jejího bratra a matky?“

Sociální pracovnice Petra: „Dá se to tak říct. Brali to jako záležitost prostě přechodnou, než jako matka se dá dokupy. Jenže v tu chvíli teda podala na ospod trestní oznámení kolegyně té matky, že zanedbává své děti. No takže z těch výpovědí svědků vyplynulo, že k zanedbávání docházelo a matka dostala podmínku, byla tedy odsouzena. Takže od bratra a zároveň během týdne třeba tady od kolegyně asi z práce, teď nevím.“

Já: „Dobře, a jak vypadalo zanedbávání těch dětí?“

Sociální pracovnice Petra: „No, jako ty děti spaly v jedné místnosti, neměly co jíst, tak jeden z nich šel k sousedům pro jídlo a tak. Netekla jim voda přes zimu, tak se chodilo prostě s kýblem k rybníku, jako hrozný prostě. Nejstarší se staral o ty ostatní, ale pak zletil a odešel na intr no, každopádně pak to převzala nejstarší dcera, ta byla v druhé třídě, ale prostě do školy, ze školy, do školky, ze školky. No prostě šílený. Samozřejmě u dětí se objevovaly problémy jako, že děti smrděly, že musely je ve školce učitelky převlíkat a tak dále jo, prostě to gradovalo dál a dál.“

Já: „A zlepšila se potom ta péče o děti?“

Sociální pracovnice Petra: „Ta péče se potom jako zlepšila na chvíli, kdy matka teda byla doma po operaci, ale to byla opravdu jako chvilková záležitost jo.“

Já: Dobře a situace nakonec pokračovala jak?“

Sociální pracovnice Petra: „Ten strýc se teda stal pěstounem a měl všechny tři děti u sebe a pečoval o ně. Matka nic, prostě nereaguje, tak se to neřešilo, jako nevím, prostě. Neměla asi zájem. Nedávala žádnou váhu, že to prej je jen přestupek no, takže fakt prostě hrozný. Jo, jako docházelo tak ke konfliktům, kdy matka napadla i fyzicky tu babičku, protože chtěla vidět děti, ale strýc ji to teda nakonec zakázal, protože to prostě nešlo. Ta matka neměla pak nakonec zájem. Pak se třeba zjevila z ničeho nic na oslavě, kde si objednala jídlo a dětem neobjednala ani limonádu, takže prostě s ní to bylo fakt složitý no. Ona si to asi neuvědomovala. Pak začala zajet jezdit, pak nejzdila, vyloženě furt se dohadovali kvůli něčemu. No a matka pak teda podala oznámení až ombucmanovi, že jsme postupovali špatně při řešení tady toho problému, takže. Nicméně my jsme strýce jen podpořili, nakonec teda ombucman se vyjádřil tak, že jako nás úřad nepochybil, takže to byly jen výlevy tý matky stále a furt dokola nějaký dohadování a tak.“

Já: „Dobře, děkuji. A když se zeptám na Vaši roli jako sociálního pracovníka?“

Sociální pracovnice Petra: „Tak jako v rámci své práce jsem prostě domluvila schůzku, že se domluvíme prostě na tom, jak a kdy si děti bude matka brát, že uděláme nějakou mimosoudní dohodu, ať se to konečně nějak vyřeší a může ty děti vídat. Že to prostě pořešíme, nastavíme pravidla. Strejda s tím prostě problém neměl, ale matka to opět odmítla, že se poradila s právníkama. Takže asi tak no. Že nehodlá uzavírat dohodu s někým, s kým se nedá

domluvit, takže. Potom jsem teda dala do individuálních plánů pravidla, která jsou přijatelná. Napsala jsem tam, kdy prostě si děti může brát, že nebude docházet k žádným fyzickým střetům a tak no. Strejda tam byl, ten vše podepsal, ale matka samozřejmě, že to nepodepíše, takže zase nic. Malá tu brečela, protože, že nebude moct za mámou a tak, no složitý, prostě s ní to nešlo nijak vyřešit. Tak jsem říkala, no to musí mamka prostě. Ti starší to teda pochopili. Jako ta matka je taková vyskakující. Tak jsem si ji trochu uklidnila, když se tu jednou zjevila a prostě jsem se ji snažila vysvětlit, že se snažím pomoci no. Ovšem matka teda od této chvíle se neozvala. Vůbec, je to už nějakou dobu, kdy teda matka vůbec neprojevuje zájem. Poslala jim prej je přání k narozeninám, kde napsala, že dárky pošle později, že nemá peníze a že má rozbitý auto, takže asi tak. Samozřejmě předtím jsem jako psala ty zprávy k soudu a také policii.“

Já: „Takže když byste měla zhodnotit spolupráci s rodinou?“

Sociální pracovnice Petra: „No tak se strejdou v pohodě, ten vždycky vyšel vstříc, snažil se, vždy jsme spolu komunikovali. Ozval se sám, informoval mě, tak žádný problém nebyl. No a matka, to je opak. Tam, když jsem se neozvala já, tak nikdo. Někdy se tu zjevila a řvala, ale to fakt tak dvakrát. Pak už se neozývala vůbec, a když už došla, tak teda dělala jen problémy a odporovala a nebyla schopna se nijak domluvit. Takže to byl problém.“

Já: „Fajn, a jaká je nyní situace s dětmi?“

Sociální pracovnice Petra: „Ta situace je teď taková, že teda děti jsou u strýce spokojený, vše je v pořádku, babička taky pomáhá, jako nic není špatně. Ta pěstounská péče se teda prodlužuje, protože všechno je tak, jak má být no. Není vlastně žádný problém, který by bránil tomu, aby u strýce nebyly. Na děti teda doléhá to, že matka se s nimi neučila, tak to strýc prostě dohání s nimi. Ve školách teď mají vyšší ty nároky, takže to prostě je složitější, ale jako zvládá to. Chodí do kroužků, chodí na doučování, jsou hezky oblečení. Prostě fakt bylo vidět, že ten strejda se hezky stará jo. Mají nový oblečení, moderní, takže nechtěl žádný tady oblečení, co nabízíme pro rodiny, které jsou třeba sociálně slabší jo. Akorát u tý nejmladší tak tam se projevují věci jako, že si cucá palec, brání mámu a tak no, ale to je prostě adekvátní k jejímu věku. Ti starší už jako to vnímají jinak, že ono to tak nebylo, že to bylo prostě jinak.“

Já: „Moc děkuji a moje poslední otázka je, jestli jste narazila na nějaké úskalí v tomto případě?“

Sociální pracovnice Petra: „No, úskalím teda bylo to, že vlastně na začátku pochybil soud, kdy se matka odvolala na předběžko, no a krajský soud to shodil, že tam není daná lhůta, která tam ovšem byla napsána, takže. Všechno se to zrušilo, takže to probíhalo znovu všechno celý. A také to, že prostě se nedá s tou matkou domluvit. Nedá prostě a matka to nechápe, nejeví zájem, prostě to jinak nejde a myslím si, že nedojde k žádnému zlepšení. Jako tady u strejdy jsou spokojený, veselý. Ti starší už nechcou s matkou nic společného no, takže ono to asi jinak prostě nebude. A tak ono to takhle prostě je dobře.“

Já: Dobře, tak moc děkuju za rozhovor.“

Rozhovor č. 7

Já: „Takže, dobrý den, můžeme začít s případem.“

Sociální pracovnice Lenka: „Ano, dobrý den. Takže mě to navedlo na případ, kdy jsme pracovali dlouhodobě s rodinou. Kde byli tři kluci, dvě holky. A já teď vlastně budu mluvit o tý nejstarší holce.“

Já: „Dobře..“

Sociální pracovnice Lenka: „No, rodiče byli, tak jako, na tom inteligenčně ne úplně nejlíp, ta spolupráce s otcem a vlastně rodinou a nějakýma organizacema byla taková blažná až odmítavá. Jako nepracovala jsem s nima na začátku já, ale až potom.“

Já: „Takže kdybyste se měla vyjádřit ke spolupráci s rodinou?“

Sociální pracovnice Lenka: „Takže ta spolupráce prostě byla taková všelijaká, já jsem s rodinou teda nějakým způsobem pracovala. Ale jak říkám, oni odmítali, no prostě s tou matkou to nešlo ze začátku vůbec. Ta rodina je na tom fakt úplně jinak, oni nechápali, že to co se stalo je jako problém.“

Já: „A tím problémem tedy bylo..?“

Sociální pracovnice Lenka: „No, a ten problém nastal v době, kdy ta nejstarší dcera, tak jezdila na kontroly do Jihlavy, na, no protože ji zjistili Crohnovu chorobu, jo, takže ji prohlíželi no a úplně náhodou zjistili, že teda je v dvacátým prvním týdnu těhotenství.“

Já: „Takže oznámení o sexuálním zneužití tedy přišlo od nemocnice?“

Sociální pracovnice: „Jo, oznámení bylo od nemocnice. No, takže se hned jako vyptali, s kým měla intimní kontakt. Jediný, kdo z její strany přicházel v úvahu, byl její vlastní otec. A rozjela se teda akce.“

Já: „Dobře, takže jak situace pokračovala?“

Sociální pracovnice Lenka: „No, ten otec byl vzatej do vazby, byli vyslechnutí, jak tady ta, tak sourozenci a matka. Když to zkrátím, dopadlo to tak, že otec odešel do vazby, takže ta rodina nebo ty děti byly zabezpečený vůči tomu otci, kterej by mohl nedej bože třeba ještě páchat, a teď dalo by se říct, že už by mohlo být vše v pořádku. Jenže tam byl ještě nejstarší syn, kterej prostě, no to nejde úplně ne dobře pochopit s naší inteligencí, ale oni, jak jsou na tom trochu jinde, no tak co se týče tý holky, tak ten bratr ji začal obviňovat, že si za to může sama, ta matka začala mít taky takovej zvláštní postoj k tomu. Takže ta situace se musela nějakým způsobem řešit. Bylo jako jasný, že ta holka po porodu nemůže v té rodině zůstat prostě. Navíc se nevědělo, jestli otec bude odsouzený jo, prostě. Co bude dál.“

Já: „Takže, když se Vás zeptám, tak jaká byla Vaše role jako sociálního pracovníka?“

Sociální pracovnice Lenka: „Tak my jsme potřebovali tu holku zajistit. To dopadlo tak, že těhotnou, to jí bylo šestnáct, tak jsme ji umístili do prostředí pěstounské péče na přechodnou dobu. Jediní pěstouni, zvažovalo se teda mnoho zařízení, ale to bylo úskalí jo. Že jsme nevěděli kam. Kam tu holku prostě umístit těhotnou. A zároveň jí prostě pomáhat, ta holka jako chodila do speciální školy, takže ji pomoci a zároveň brát v potaz to, že ta rodina, která by za ni měla stát, zejména ten bratr, částečně i matka, tak místo, aby ji pomáhali, tak ji obviňovali z toho, co se jako stalo. Takže bratr ten to do dneška jako nerozdýchal a viní tu sestru, že je otec ve vězení.“

Já: „Takže ta péče rodičů se ukončila a šla hned k pěstounům?“

Sociální pracovnice Lenka: „Jo, přesně tak. Tam nebylo co řešit no. To už byla u nich, takže tam se narodilo miminko. Ta pěstounská péče je na přechodnou dobu, to je rok. Tak díky tomu, jak jsou obětaví, tak svolili, že si tam obě nechají, až do doby, než teda jí bude osmnáct.“

Já: „Dobře, děkuju. Ještě, když se vrátím na začátek, tak jak to zneužití údajně proběhlo?“

Sociální pracovnice Lenka: „Ten otazník je v tom, že matka se tvářila furt, že jako nevěděla co se děje, ale jako to je divný. Protože ten byt byl malej, ten prostor byl malej. Takže to byla otázka. Ale nikdo se tím nezabýval, policie to neřešila no, takže se tím nikdo nezabýval, což je špatně.“

Já: „Dobře. Dál bych se zeptala, jaká je tedy teď situace?“

Sociální pracovnice Lenka: „No narodilo se miminko. Prostě tam už díky té fázi toho těhotenství, tak to nešlo jinak řešit. No, matce je teď sedmnáct. Nastoupila dokonce na učňák, takže pěstouni se starají o to dítě jo, všechno to vypadá jako idylicky, ale.. no. Ona jako díky tomu zázemí, tak je trochu jinde a jako byť chce, tak je líná o to dítě pečovat a druhá věc, nemá úplně vztah k tomu dítěti. A ten vztah s rodinou jako vztah udržuje. Ta matka prostě ji zásobovala tím, že, jak jsou ve finanční krizi, že to nezvládají a, že ona se má dobře a tak. Prostě ta dcera se pak cítila provinile no. To je hrozný. Pak matka prostě ji chvíli odmítala, ale teď je to teda nastavený nějakým způsobem. Jednou taky ji matka domluvila kontakt před videohovor, s tím otcem jo. Jako prostě, já nevím, ta holka nevěděla, jak se k tomu postavit. Protože jo, chce se pochubit miminkem, ale prostě to bylo toho otce žejo. Jako viděl ji, tu dceru, přes ten kontakt. No holka teda dál chodí do té školy a uvidíme. Máme konferenci, kde se teda jako bude řešit co dál, ale zatím to je takhle no. Ten kontakt s rodinou svou udržuje, jak jsem říkala, už to nějakým způsobem teda líp funguje, tak uvidíme.. no. Otec dneska už je teda ve vězení, byl odsouzen na pět let. Ten otec to u soudu jako částečně přijal no, ale jakmile do toho vstoupil právník, tak začali bojovat, ale on jako se dejme tomu částečně nějak málo přiznal, takže. Jo, házel to ale na dceru, že to je její aktivita, ale naštěstí to jako nemůže obstát, to prostě ne fakt. Byly stejně provedeny genetický posudky a z toho to jako vyplynulo žejo, takže, nebylo co řešit. Něco málo si odseděl ve vazbě. No a pak další věc, která byla nepochopitelná, tak z ničeho nic otce propustili z vazby a on se zjevil doma u dveří jo. Což bylo asi po odsezení asi čtyř měsíců. Jednou se odvolal, soud rozhodl a my jsme jako zjistili, že jakmile soud rozhodne, tak okamžitě může on z vazby odejít. Nikdo o tom nevěděl, ani jeho právník jo, takže. Ta představa, že tam ona je, ta těhotná a on se teda zjeví doma, no to taky bylo úplně nepochopitelný prostě. Pak vznikla teda obava, abychom chránili tu holku, kdyby měl třeba ten otec nějakou zášť kvůli tomuhle, kvůli té holce, tak to jsme měli obavy no, to jako zajistit. Matka ho částečně jako přijala, ale spíš díky své slabosti do té domácnosti. No a mezitím ten syn vlastně už tam nebyl, dělal dost problémy, takže on byl umístěn do výchovného zařízení no. A tak podobně. Dál tam byla další dcera, takže to je taky jako problém. Prostě ji nešlo jako až tak ochránit, furt jsme jako přemýšleli, jestli nezakážeme kontakt s tím otcem, ale my jsme neměli žádný podklad. Protože on předtím ještě odsouzený nebyl. Takže to prostě předtím nešlo.“

Já: „Moc děkuji. Ještě se Vás zeptám, na jaká úskalí jste během tohoto případu narazila?“

Sociální pracovnice Lenka: „Úskalí je to, že prostě to trvá dlouho no tady ty věci soudní a tak. Jako prostě to jsou věci, který se musí nějak řešit hned. My hned musíme to dítě vytrhnout z toho prostředí jo. A místo, aby vlastně bylo chráněno tím, že nebude mít k němu přístup, ten kdo mu zřejmě ublížil, tak to taky prostě nebylo v tom začátku. Ona je oběť dvakrát prostě. Poprvý, že se jí stalo, co stalo a podruhý, že musela odejít jako. Ono je teda nakonec dobře, že musela odejít z té nefunkční rodiny, a nakonec zjistila, že je jinde i líp, naučila se jíst ovoce a zeleninu, no prostě takový věci co my normálně známe no. To ona prostě neznala. Nějak jako city projevat, doma tohle rozhodně neměla. A třetí věc, jsou jako tak hloupí ta rodina, že prostě ji začali obviňovat za tyhle věci, to je prostě další úskalí. Jako s tím se nedá nic dělat a je to šílený. Další úskalí bylo předtím hledání těch pěstounů jo, kterej pěstoun si vezme těhotnou šestnáctiletou holku do péče prostě. To je jako zásah, to byl problém. Takže nikdo se nenašel tady v našem kraji. Nejbliž byli vybráni tři hodiny cesty odtud no. Takže to je taky, když se máme vidět, tak to je taky dálka no. No a poslední věc, ta konference, jako v čí zájmu budeme jednat, co prostě uděláme, až ji bude osmnáct. My se tím zabýváme celou dobu. Ale ona musí říct taky, co chce a tak, ale pokud řekne, já chci to to, tak my nebudeme moct nic, jen sledovat teda tu péči o to mimino. Zároveň my jí chceme prostě pomoci. Existuje několik variant, jak můžeme pomoci. Je to o tom, jestli bude moct dostudovat, nebo ne. Další věc, jestli bude moct fungovat sama s dítětem, nebo jestli se to bude muset řešit no.“

Já: „Rozumím, tak teda moc děkuji za rozhovor.“

Rozhovor č. 8

Já: „Dobrý den, tak můžeme.“

Sociální pracovnice Sára: „Dobrý den, ano, určitě. Takže já mám případ, kdy v té době klukovi bylo třináct, jo asi třináct. No, on už tady v evidenci teda u nás byl, ale v souvislosti s tím, že mu zemřela maminka. Takže ho vychovával otec. A ten otec si teda našel přítelkyni potom no a žil tam kluk s nima, na vesnici. Ten chlapec zůstal jako v kontaktu částečně s tou stranou matky, jako s babičkou a dědečkem. Ale byl tam vliv toho otce, on to chtěl omezit. No a vlastně jednou, tak od školy nám bylo řečeno, že teda chlapec se ve škole svěřil, že teda u nich v rodině není nic v pořádku.“

Já: „Takže oznámení o podezření na týrání přišlo od školy?“

Sociální pracovnice Sára: „No, ano a tak teda oni podali to oznámení a nabalilo se na to takový to další, že teda u chlapce delší dobu pozorují, že chlapec chodí nedostatečně oblečený, prostě věci starý, špinavý, jako malý věci, dřevák no a tak podobně. Že je problém teda i s platbama, co se týče vybavení do školy a tak podobně. Občas, že musel do školy jít i z té vesnice pěšky do školy a tak. No a shodou okolností, tak chodily i děti partnerky do té stejné školy. A tak prostě takovej problém nebyl. Nebylo na nich patrný nic jako tady u toho chlapce, takže tu péči měly zajištěnou no. No a chlapec se teda svěřil, že už z toho je jako zoufalej, že měl myšlenky, že by jako někam vylezl a skočil.“

Já: „Jestli se můžu zeptat, tak jak vypadalo to týrání toho kluka?“

Sociální pracovnice Sára: „Mm, jako říkal, že se mu doma nelíbí, že musí vykonávat různé práce, protože tam měli hospodářství jo, nějaký koně, prostě dobytek, něco takovýho. V dešti je musel chodit krmit a kydat a takhle jo a kdo ví co ještě. A že teda to svoje místo v té rodině neměl. Že poznal, že tam je rozdíl mezi ním a mezi těmi dětmi od té přítelkyně. Že třeba rodina jela na výlet a kluk zůstal doma. A nedali mu ani klíče, že tam musel někde pobíhat, myslím, že se schoval i do psí boudy, aby se tam jako mohl schovat teda. Že jako dostával i jiný věci na jídlo, než oni. Že prostě měl hlad, volal to právě i babičce a dědovi. A když teda nebyl s otcem v té vesnici, kde bydleli, tak, že ho nechal jako v péči svého nesvéprávného bratra. Takže ho občas nechal tam a starosta vlastně si toho všiml jo, že to tak jako pozoroval, že co si našel ten otec tu přítelkyni, tak kluk je prostě odstrčený. Prej si ho brali jako i na Vánoce, nebo i na přespání, a že bylo jako patrný, že kluk chodí po vesnici až do večera prostě neoblečený dostatečně. jo. No a tohle se teda k nám dostalo až té školy. A to jsme vyhodnotili jako dost nálehavý jo.“

Já: „Mhm, a jak ta situace pokračovala dál?“

Sociální pracovnice: „No, když zjistíte, že děcko jako už se chtělo zabít, takže to jsme hned teda jeli do školy. Škola nám vlastně umožnila s ním mluvit bez všech osob. No a my se musíme ptát, jestli tam chce někoho, ke komu má důvěru a ten chlapec vůbec nechtěl, mluvil s náma normálně sám. Takže odvyprávěl nám tady tohle, ty podrobnosti, že nemá co jíst, že je mu zima, s těma výletama a tak, no a zavánělo to tady tím týráním už. A řešili jsme s ním teda jeho možnosti a on se upínal teda k babičce a dědovi ze strany maminky. My samozřejmě dítěti jako nemůžeme říkat, bude to hned vyřešený, je to proces prostě delší, jako nemůžeme prostě cvaknout prstem, aby se to pořešilo. Že musíme prostě vyslechnout ostatní, jestli to tvrzení je jako podložený nějak, protože žejo jsme se setkali mnohokrát, že dítě nedostalo, co chtělo, tak hned se to řešilo žejo. Ale tady tomu už nasvědčovalo, že jako to nebude úplně v pohodě. Takže se nám podařilo oslovit babičku s dědou, ty doplnili to, co oni věděli, že ten táta jim teda zakazoval s ním mluvit, že dědeček mu jako vzal někdy jídlo. Otec vždy ale hned na dědečka prostě řval, jako co si to dovoluje, takže. No, prostě bylo to naléhavý. Takže šlo z toho trestní oznámení hnedka na policii a podali jsme hned návrh na předběžný opatření k soudu, aby ten kluk byl svěřený do péče prarodičů. Jako pro takový uklidnění situace, protože opravdu, když přijde takový oznámení, tak nejde předpokládat, že to dítě se vrátí domů a bude všechno zalitý sluncem jo. My jsme jako měli obavy, my jsme otce hned teda neinformovali, řešili jsme situaci toho kluka. My jsme u něj právě zkoušeli takový ty techniky jo, kartičky a vypadalo to fakt hrozně. Takže jsme podali ten návrh no a bylo mu vyhověno. Byť jsme chlapci teda říkali, že to bude trvat dlouho, tak hned teda druhý den jsme ve škole ho předali prarodičům no. Takže on byl jako rád, že to teda trvalo naštěstí takhle krátce no.“

Já: „Chápu, takže vlastně ta péče už se u otce nezlepšila a byl ihned odebrán?“

Sociální pracovnice Sára: „Jojo, prostě hned druhý den. Jako bylo vidět, že on je opravdu nadšený, babičce se tam vrhal po krku, prostě byli jsme rádi no. No a pro nás potom z toho vyplynula další část, kdy jsme teda museli informovat toho otce no. Ono se to musí prostě od soudu doručit domů žejo, takže to už samozřejmě pěkný nebylo no. Byly z toho samozřejmě stížnosti na nás, co jsme všechno udělali špatně..no prostě my se snažili, aby to prostě pochopil, aby teda když do rodiny nezapadá, dobře, tak ať to přijme a ať je teda u babičky, kde mu bude dobře jo. Všem bude dobře a hotovo. Z jeho podání jako vyplývalo, že teda ty práce tam jako kluk dělal, ale vlastně proč ne, ať něco kluk umí, ať je vedenej k práci, že on taky musel a tak. Jako rozpor byl, co se týče výletů a toho jídla, že on teda nechtěl nikam jet, tak jsme ho nechali doma a podobně no. Tak jsem říkala jako a je to v pořádku nechat doma dítě bez klíčů? Že ho jako necháte na dvoře? No a to prostě mu nedocházelo no, takže to bylo náročný. A skončilo to tak, že byl odsouzený, měl to s podmínkou, nešel natvrdo do výkonu no. Otec se prostě při změně tý péči nedostavil ani k soudu, nic prostě. Takže ve finále soudkyně už se naštvála a policie ho prostě dovezla no. Takže to bylo náročný, s ním opravdu ano.“

Já: „Takže dejme tomu, že spolupráce s otcem, respektive s rodinou byla špatná.“

Sociální pracovnice Sára: „Jako rozhodně, prostě se vztekal, taky jako placení prarodičům výživný, to taky byl problém. Taky se vyslychalo jako neskutečně moc lidí, jako samozřejmě ty výhrůžky na nás a stížnosti, tak se sneslo i na starostu a na všechny. Ale šli lidi do toho s tím, takže se to prostě podařilo dotáhnout do konce no.“

Já: „Dobře, děkuji. A nyní je situace s klukem jaká?“

Sociální pracovnice Sára: „No, teď teda on už je zletilý, takže.. nakonec to teda dotáhl s dědečkem, protože co se nestalo, tak babička zemřela ve spánku jo. Takže další takový špatný. Dědeček teda to zabezpečoval sám, ale pomáhal mu, jo to jsem neřekla, že maminka zemřelá měla syna, který už teda byl zletilý dávno, takže on mu pomáhal zabezpečovat tady toho kluka a řešili jsme i poručníka. Protože otce jsme zbavili rodičovský odpovědnosti, takže tak. No a dědeček tady ty úřední věci si jako na ně netroufal už vzhledem k svému věku, takže poručníka dělá teda švagrová toho kluka. Jako taky jsme řešili sirotčí důchod, pomoci dědečkovi při vyřizování tady těch věcí a tak. Prostě bylo tam hrozně problémů jo, bylo to takový jako docela náročný. Ale podařilo se to. Kluk teda bude končit ve škole v učebním oboru, takže dobrý. Já jako jsem měla obavy, že kluk jako bude vystrkovat růžky, protože prarodiče byli hodní jo, šťastní, koupil se nový počítač a tak, ale nakonec dobrý všechno. My jsme taky využili možnost psycholožky, aby ten kluk tam docházel, protože kluk toho má prostě naloženého hodně. O mámu přišel žejo, teď byl v situaci, jaký byl, teď prarodiče generační rozdíl jo, takže i to jsme potřebovali ošetřit.“

Já: „Super, děkuju. Tak ještě kdybyste mohla shrnout Vaši roli jako sociálního pracovníka?“

Sociální pracovnice Sára: „No, tak jako dojet do tý školy, pak komunikace se všema, oslovit ty prarodiče, soud, pak předat dítě, pomoci jim s tady těma úředníma věcmi, protože přece jenom už byli starší jo. No a bylo tam toho moc, s čím jsme se jako dlouho handrkovali, takže to bylo náročný. Taky ta komunikace s otcem jo, to je taky vlastně ta role. Čelit tady těm stížnostem a věcem co přijdou z té druhé strany.“

Já: „Rozumím, ještě mám na Vás poslední otázku. A to, na jaká úskalí jste narazila při řešení tady toho případu?“

Sociální pracovnice Sára: „Jo, no. Jako jsem ráda, že to proběhlo tak rychle, že byl pryč z tý rodiny. Ale kupodivu ten kluk byl zdravěj, jako takhle, buď to byl teda tak zdravěj, že k doktorce nemusel, nebo když mu něco bylo, tak tam s ním nešli, jo. Ale že by doktorka prostě něco napsala nebo něco. Jo, mohl mít splněný očkování, to jo, ale že by tam mezitím s ním jako dva roky nikdo nešel, nebo tak nebyla nemocnost, to je potom taky těžký. Člověk pak jako čeho by se chytil, když si žádá zprávy od doktorů, školy jo. Takže ta doktorka jako neměla co napsat třeba, mohla si to tak jen vyhodnotit. Tohle je to úskalí, prostě reakce společnosti. Pokud je prostě problém a my se jich ptali, tak člověku pak spadne brada, co se jako dozví prostě. Ale že by to jako oznámili, protože anonymně to jde, tak tohle prostě ne, to nebylo. Půl vesnice, kde teda jako bydleli, tak to věděli a nikdo neměl potřebu to řešit jo. Ale jak se to rozjelo, tak najednou se lidi začali ozývat, takže tak no. Taky, když to vezmu všeobecně, tak úskalím jsou doktoři. Jako tady se stává hodně věcí a potřebujeme na vyšetření prostě s dítětem, kdy je potřeba ho vyšetřit, tak jako chápu, že jedou podle pacientů, ale když je to takhle akutní? Nevím no. Jako ještě se zeptají přes čekárnu, proč jsme tam. Takže jak my to tam máme vykládat. Snažíme se to jako domlouvat telefonicky, ale řeknou, že máme počkat. Jo a já tam pak mám jít akutně s dítětem na vyšetření, ať už skrz týráním nebo znásilnění a já tam mám s ním čekat. V takový situaci, to prostě je hrozný no, takže asi takhle.“

Já: „Dobře, tak moc děkuji za rozhovor.“

Anotace

Jméno a příjmení:	Barbora Kašparovská
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Vlado Balaban, Ph.D.
Rok obhajoby:	2023

Název práce:	Role sociálního pracovníka při podezření na syndrom CAN u dětí
Název v angličtině:	Role of social worker with suspected syndrome CAN in a children
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá rolí sociálního pracovníka při podezření na syndrom CAN. Teoretická část obsahuje historii, formy syndromu CAN, prevenci syndromu CAN a postup orgánů při podezření na syndrom CAN. Praktická část analyzuje data, která byla získána z rozhovorů se sociálními pracovníky na OSPODU. V závěru bakalářské práce jsou uvedeny výsledky a diskuze.
Klíčová slova:	Syndrom CAN, zanedbávání, fyzické týrání, sexuální zneužívání, sociální pracovník, prevence
Anotace v angličtině:	The bachelor's thesis deals with the role of the social worker in suspected CAN syndrome. The theoretical part contains the history, forms of CAN syndrome, prevention of CAN syndrome and procedure of authorities in case of suspicion of CAN syndrome. The practical part analyzes data that was obtained from interviews with social workers at OSPOD. The results and discussion are presented at the end of the bachelor's thesis.
Klíčová slova v angličtině:	Syndrome CAN, neglect, physical abuse, sexual abuse, social worker, prevention
Přílohy vázané v práci:	Rozhovory s respondenty
Rozsah práce:	58 s.
Jazyk práce:	český